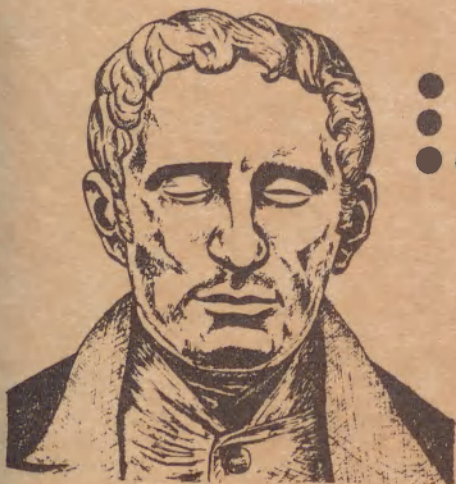

VAKOK VILÁGA

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK FOLYÓIRATA
ELŐFIZETHETŐ
MEGYEI SZERVEZETEINKNÉL
ÉS
A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLI. évfolyam

3

[1980]

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat

Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat

Barna Zoltán: Zenei rovat

Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat

Kuminka Györgyné: Úttörő rovat

Vándor Tamás: Kulturális rovat

Váradi Péterné: Női rovat

Dr. Vas Tibor: Politikai rovat

Kiss János: Egészségügyi rovat

	Oldal
<i>Dr. Vas Tibor:</i>	
A WCWB EURÓPAI REGIONÁLIS BIZOTTSÁGA ELNÖKSÉGÉNEK AJÁNLÁSAI AZ 1981-ES ROKKANTAK NEMZETKÖZI ÉVÉRE VONATKOZÓLAG	1
Elnökségi ülés	2
MEGYEI SZERVEZETEINK ÉLETÉBŐL	2
KÜLDÖTTKÖZGYÜLÉS	5
A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÜVETSÉGE KÖZPONTI ELNÖKSÉGÉNEK KÜLDÖTTKÖZGYÜLÉSI BESZÁMOLÓJA 1979.	6
<i>Kiss János:</i>	
TÖRÖDJÜNK TÖBBET EGÉSZSÉGÜNKKEL! A SZIVÁRVÁNYHÁRTYA GYULLADÁS	17
Jelentkezés gyógymasszörképző tanfolyamra	17
<i>Bacsik László:</i>	
MAGNÓSOKNAK — MAGNÓRÓL	18
<i>Váradi Péterné:</i>	
HOGYAN KÉSZÜL A HANGOSKÖNYV	19
<i>Vándor Tamás:</i>	
AZ 1979. ÉVI VERSENYEK ÉRTÉKELÉSE	20
<i>Vándor Tamás:</i>	
LEGENDA ÉS VALÓSÁG. KIRÁNDULÁS SZOVJET KÖZÉP-ÁZSIÁBAN II. RÉSZ	21
<i>Rácz J. Zoltán:</i>	
QUO VADIS?	23
INNEN—ONNAN	23

ISSN 0209-6765

DR. VAS TIBOR

A WCWB

Európai Regionális Bizottsága

Elnökségének ajánlásai

az 1981-es Rokkantak

Nemzetközi évére vonatkozólag

Mint ismeretes, az ENSZ az 1981-es évet a Fogyatékosok Nemzetközi Événé deklarálta.

A WCWB Európai Regionális Bizottsága Oslóban 1979. október 26-án megtartott közgyűlésén különbizottságot hozott létre a nemzetközi év előkészítésével kapcsolatban. A bizottság az alábbi javaslatokat hozta, melyek az egyes tagszervezetek nemzetközi és belföldi munkáját segítik.

1. Az ERB 1981. évi közgyűlése

Az ERB legközelebbi közgyűlését 1981-ben a Rokkantak Nemzetközi Événben fogják tartani (november).

2. Az ERB publikációi

Az UMSCHAU, az ERB folyóirata folyamatosan hoz cikkeket a tárgykörben. Többnyelvű brosrát ad ki az ERB, amely főleg a fejlődő országok vakügyét segíti.

3. Együttműködés

a) Az ERB fokozza együttműködését a nemzetközi szervezetekkel, így az IFB-vel (Vakok Nemzetközi Szövetsége), az ICEVH-vel (a Vakokat Oktató Gyógypedagógusok Nemzetközi Szervezete), az ISOD-dal (a Rokkantak Nemzetközi Sportszövetsége), a WHO-val (Egészségügyi Világszervezet), az ILO-val (Nemzetközi Munkaügyi Hivatal), az UNICEF-fel (az ENSZ Gyermekvédelmi Szervezete), valamint az Egyesült Nemzetek Szervezetének európai speciális szervezeteivel.

b) A Rokkantak Nemzetközi Événél foglalkozó Nemzeti Bizottság aktív támogatása.

4. Nemzeti síkon folyó tájékoztató munka

a) A vakok szövetségeinek, az általános sajtónak, a tömeg-

kommunikációs eszközöknek (rádió, televízió) rendszeres publikációkkal kell a közvéleményt felvilágosítaniuk a vakok jogairól, rehabilitációjuk formáiról és módszereiről, a különböző munkaterületeken való foglalkoztatásukról, az öregekkel és a többszörösen fogyatékosokkal történő gondoskodásról.

b) A vakok számára különböző versenyek szervezése. Például olvasás, szavalás a nyilvánosság bevonásával. Verseny szervezése a látók között különböző témákról: „Az én vak barátom” vagy „Én szívesen segítek” stb. A legkiemelkedőbb teljesítményekért díjat tüzzenek ki.

c) A rendezvényekre hívjanak meg illetékes állami és társadalmi szervezeteket.

A sportrendezvényeket fel kell használni arra, hogy bizonyítsuk a látási fogyatékosok teljesítőkéességét és integrációját.

d) Különleges bélyegek kiadása és első napi bélyegzők használata.

e) Vak kultúrcsoportokról felvett hanglemezek kiadása.

f) Kiállítások szervezése, kiakatok megfelelő átrendezése, plakátok, rendes nyomtatásban és pontírásban publikált irodalom, fényképek és segédeszközök kiállítása.

5. A fejlődő országok támogatása

A fejlődő országokban a vakügy fejlesztése (konferenciák és szemináriumok rendezésével), tanulmányi csoportok és szakemberek meghívása, segédeszközök adományozása, műhelyek és nyomdák létesítésének támogatása.

ELNÖKSÉGI ÜLÉS

Központi elnökségünk január 24-én tartotta ez évi első ülését. Jelen voltak: dr. Bódi István főtitkár, Csengeri József alelnök, dr. Jáksó László, Kuminka Györgyné, Pinviczki György, dr. Solymos Gyula, dr. Széll Lajos, Szemerédi István, dr. Szigeti György, Zichó József elnökségi tagok, valamint Daru Geróné osztályvezető-helyettes és Barna Zoltán szerkesztő.

Dr. Vas Tibor elnök távollétében Csengeri József alelnök nyitotta meg a tanácskozást. Bejelentette, hogy az ülésnek egyetlen napirendi pontja lesz, a központi elnökség 1980. évi munkatervének megvitatása; az anyagot valamennyi elnökségi tag már előzőleg írásban megkapta.

Az első hozzászóló dr. Jáksó László, a szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat igazgatója volt, aki a káderkérdéssel, az utánpótlás fontosságával foglalkozott. Véleménye szerint azokon a területeken, amelyeken a vakok és a gyengénlátók jól megállják helyüket, továbbra is tagjaink közül kell jó kádereket elhelyezni, megfelelő képzéssel az utánpótlást biztosítani. A munkaterv évi feladatait soknak tartotta. Javasolta, hogy a központi elnökségi ülések a jövőben korábbi időpontban kezdődjenek.

Dr. Solymos Gyula, a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat igazgatója szintén a káderkérdés fontosságát hangsúlyozta. Sikra szállt amellett, hogy a munkaügyi bizottság intenzívebben foglalkozzék a munkába helyezésekkel, neveljen megfelelő kádereket a megyei szervezetek vezetőségeinek utánpótlása céljából.

Szemerédi István szakmai csoportvezető csatlakozott az előtte felszólalók véleményéhez. Nem tartja kielégítőnek a zongorahangolók képzésének jelenlegi formáját. Felhívta a figyelmet arra, hogy meg kell vizsgálni a Vakok Általános Iskolája és a KOZMOSZ Ipari Szövetkezet között létrejött szerződés teljesítését, mert tudomása szerint a tanulók nincsenek megfelelő számmal ellátva.

Dr. Szigeti György, a Baranya megyei szervezet titkára a munkatervvel kapcsolatban a központi elnökség és a szövetség apparátusa közötti szorosabb együttműködést szorgalmazta. Fontosnak tartja, hogy a központi elnökség az eddiginél részletesebben ismerje meg a hivatali apparátus jövőbeni terveit, feladatait és ezek irányításából hatékonyabban vegye ki részét.

Pinviczki György, a Budapesti és Pest megyei szervezet titkára szorgalmazta a jobb segédeszköz-ellátást. Egyebek között bírálta a vak telefonalközpontkezelők kiegészítő készülékekkel történő ellátását is. A problémák megoldásához sürgős segítséget kért. A munkatervet alapos vita után a központi elnökség elfogadta. Ezután bejelentések következtek.

Daru Geróné osztályvezető-helyettes tájékoztatta a testületet, hogy szövetségünk központja és a szakmai csoport összeállította a 19 megyei szervezet számára meghirdetett munkaverseny pontjait. Az elnökség a programot vita után elfogadta.

A nagyon aktív elnökségi ülés Csengeri József alelnök zárszavával ért véget.

Megyei szervezeteink életéből

Szabolcs-Szatmár

Somogy

Szeged

Csongrád

November 24-én rendeztük meg Nyíregyházán a szavalóversenyt, melyre sajnos kevesen neveztek be. Igaz, megkészt jelentkezők akadtak, de az idő rövidege miatt a feltételek egy részét nem tudták vállalni.

A résztvevőknek két feladatot kellett megoldaniuk:

1. Szabó Lőrinc egyik versének elmondása;
2. Egy tetszés szerinti költemény megszólaltatása.

A vetélkedő Klepács András megbízott titkár szavaival kezdődött, majd átadta a szót Bori Zsolt költőnek, a zsüri elnökének, aki melegen köszöntötte a versenyzőket, a közönséget, majd bemutatta a bíráló bizottság másik két tagját: Kreuch Erikát és Szekrényesi Angélat,

a Bessenyei György Tanárképző Főiskola magyar szakos hallgatóit. A zsüri elnöke bevezetőjében beszélt Szabó Lőrinc életének és költészetének megyei vonatkozásairól. Elmondta, hogy az akkor közel 60 éves költő a „Tücsökzene” megírásakor Nyíregyháza-Sóstóhegyen Tomasz Ernőnél vendégeskedett, az ablakon kifürkészve a nyári éjszakába a tücsök muzsikáját hallgatta. Ekkor elevenedtek meg gyermekkorának valós élményei, a Tiszabecsen Szabó Mihálynál eltöltött időkből.

A hangulatos bevezető után a versenyzők léptek pódiumra, majd sor került arra, hogy a késve jelentkező három lelkes szavaló bemutatkozását is meghallgassa a közönség.

A verseny eredményei:

1. Molnár Zoltán (e sorok írója);
2. Bessenyei Ferenc;
3. Molnár Zoltánné.

A zsüri véleményezte a késve jelentkező szavalók produkcióját is, megállapította, hogy egyenrangú versenytársként léphettek volna fel, ha megfelelő időben jelentkeznek. A közönség szerint is jogosan emelte ki a zsüri Horváth László érett versmondását, ő József Attila „Kései sirató” című költeményét tolmánycsolta.

*

Az idei fenyőfaünnepélyre december 20-án került sor klubhelyiségünkben, mely sok sors-társ bensőséges találkozóhelye. Klepács András megbízott titkár üdvözlő szavai után Homoródi Pálnak, a TIT munkatársának előadása következett. Mondanivalóját Pál apostol a korintusiakhoz írott leveléből vett idézettel kezdte, mely a szeretet fogalmát határozza meg. Az előadó leszögezte, hogy ezt bátran elfogadhatja ma is bárki. Az egyház nem a szeretet értelmezésében, hanem alkalmazásában követett el hibákat a történelem során.

Időszerűnek érzi a fogalom értelmezését, mégpedig nem elsősorban a karácsony miatt, hanem mert az emberek „kozmi-kus sebességgel” távolodnak egymástól. A szeretet egyik alapvető szükséglete a közösségi életnek. Társadalmunk az egymás iránti szeretetre, megbecsülésre tanítja, neveli tagjait. Szándékának őszinteségét bizonyítja, hogy a szeretet kiteljesedésének anyagi, ideológiai és erkölcsi feltételeit megteremtette. A nagy tetszéssel fogadott nemes gondolatokat meghatott csend követte. Azután gyufa sercent, az olvadt faggyú szaga számomra a fellobbanó gyertya lángját jelenti. A sercegés, a sístergés megragadja képzeletemet. Pattognak, ugrálnak előttem a csillagocskák. Bájos hangú gyerekkar karácsonyi dalokat énekelt. A 15.

sz. Általános Iskola tanulóinak műsorát hallgattuk gyönyörködve. Versek, mondókák követték egymást. Tóth Marianne zongorajátéka nagy tapsot kapott, akárcsak Tóth Ildikó furulyaszólója.

A műsor végén felcsattant ütemes taps nemcsak a lelkes úttörőket, hanem a számokat betanító, a programot irányító pedagógust, Hargittay Jánosné magyar tanárt is köszöntötte meleg hálával.

Molnár Zoltán

*

VIDÁM ÜNNEPI KLUBDÉLUTÁNOK SOMOGYBAN

A városi tanács Társadalmi Ünnepeket Szervező Iroda, a szocialista brigádok és a patronáló vöröskereszt szervezetek közreműködésével a körzeti csoportok ünnepi klubdélutánokat szerveztek Siófokon, Kaposváron és Nagyatádon.

A siófoki klubdélutánt 1979. november 30-án az öregek napköziotthonában tartották meg. Az összejövetel kerekasztal beszélgetéssel kezdődött. Horváth Béla körzeti elnök üdvözölte a megyei szervezet résztvevő vezetőit, valamint a kaposvári és siófoki aktívákat.

A megbeszélés tárgya: a vezetőség kibővítése, kulturális ügyek és a kaposvári aktívák részére tapasztalat átadás volt. A körzet vezetőségébe két új tagot választottak; Lippai János sorstárs a kulturális ügyeket fogja intézni, a klub vezetésével pedig Köröshegyi József pártoló tagot bízták meg. Kulturális tervükben szerepel kultúracsoporthoz és citera zenekar megalakítása. A siófokiak segítségét nyújtják a kaposvári

aktívák további munkájához. Hermann János kaposvári aktív megköszönte a siófokiak tájékoztatását. A megyei szervezet elnöke, e sorok írója a siófoki körzet munkáját és terveit jónak találta.

A kerekasztal beszélgetés után ebéd következett, majd megkezdődött a vidám szórakozás. Volt zene, tánc, tombola. A rendezvény a késő esti órákban ért véget.

*

A kaposvári klubdélutánt 1979. december 8-án tartották a városi és járási sportfelügyelőség klubtermében. E sorok írójának megnyitó szavai után rövid műsor következett. Dékány György és Zsebi Károly sorstársak operetttrészeteket és dalokat játszottak. A műsor után szót kért vendégünk Tóth Sándorné, a Csepel Művek kaposvári gyáregységének üzemi vöröskereszt szervezetének titkára. Elmondta, hogy örömmel jött közénk, és kéri a felvételét megyei szervezetünkbe, mint pártoló tag. Megígérte, hogy segítséget nyújt szervezetünk munkájához. A továbbiakban ismertette a Magyar Vöröskereszt szerepét és feladatait. E sorok írója megköszönte az ígért segítséget, majd bejelentette, hogy a jövőben a klubdélutánokat negyedévenként fogják megrendezni. Ezt a javaslatot a jelenlevők elfogadták. Ezután zene, tánc és tombola következett. Az asztalokra kerültek a sorstársak által készített sütemények, üdítő ital is volt bőven. Egy jól sikerült találkozó volt ezen a napon.

*

A nagyatádi klubdélután fenyőünnepel volt egybekötve.

Erre a rendezvényre a városi házasságkötő teremben került sor 1979. december 13-án. A vendégek között jelen voltak: a központ részéről Gerdelics Ferenc főelőadó megyei szervezőtűnk instruktora, a megyei szervezet részéről e sorok írója és Forró József titkár, valamint Kovács Imréné ügyintéző, a városi tanácstól, dr. Koncz Gábor főorvos és Csordás József a szociálpolitikai csoport főelőadója.

Wachtemheim István körzeti elnök megnyitója után az általános iskolások karácsonyi verses, dalos műsora következett. Majd Gerdelics Ferenc mondott ünnepi beszédet. Beszélt a rehabilitációról, a szociális gondozásról és a kulturális tevékenységről. Befejezésül Louis Braille érdemeit méltatta, és elmondta, hogy szövetségünk 1959 óta Braille-émlékéremmel ismeri el azok munkáját, akik a vakügy területén kiemelkedő tevékenységet folytatnak. Ezután Gerdelics elvtárs átadta a Braille-érmet Jámbor Lászlóné nyugdíjas szociálpolitikai főelőadónak. Ezt követően e sorok írója méltatta ennek az ünnepi találkozóznak a jelentőségét. Majd emléklapokat adott át azoknak az aktívoknak, akik segítették a körzeti csoport munkáját.

A találkozó további részében baráti beszélgetés, jó hangulat volt. A szépen feldíszített fenyőfa mellett béke és szeretet töltötte be a szíveket. Végül a résztvevők kellemes ünnepeket kívántak egymásnak, és egy sikeres nap emlékével tértek haza.

KLUBDÉLUTÁN SZEGEDEN

1979. december 17-én Csongrád megyei szervezetünk az év

utolsó klubdélutánját tartotta meg. Az eseménynek az adott különleges jelentőséget, hogy itt ismertették a tagsággal azt az együttműködési szerződést, amelyet a megyei szervezet december 14-én kötött a Szeged Megyei Város Tanácsa V. B. Egészségügyi Osztályával. Ehhez kapcsolódva a szervezet elnöksége országos versenyfelhívást tett közzé, melynek részletes ismertetését később adjuk közre.

Ez volt az első alkalom, hogy a klubdélután meghívott résztvevőit egy szocialista brigád tagjai megvendégelték. A találkózón részt vettek a megyei szervezet elnökségének tagjain kívül a szentesi, a makói és a hódmezővásárhelyi körzeti csoportok elnökségeinek képviselői, valamint a kultúrcsoport tagjai. A városi tanács egészségügyi osztályának képviselőjében megjelent dr. Zlatarov Sztojcsóné csoportvezető. Eljöttek az összejövetelre Kecskeméti Sarolta, a Fonalfeldolgozó Vállalat Szakszervezeti Bizottságának titkára, a Petőfi telepi és a Mátyás téri szociális otthonok és az újszegedi öregek napközi otthonának vezetői és a különböző szocialista brigádok tagjai.

Az ünnepi klubdélután dr. Jáksó László, a megyei szervezet elnöke nyitotta meg, köszöntötte a klubdélután valamennyi résztvevőjét. Beszédében rámutatott arra, hogy a mai klubdélutánnak az ad jelentőséget, hogy a megjelentek előtt ismertetik a megyei szervezet és a Szegedi Városi Tanács között létrejött társadalmi együttműködési szerződést, mely végső soron a látássérültek érdekeit szolgálja. E szerződés alapján Csongrád megyei szervezetünk országos versenyfelhívást tett közzé szövetségünk valamennyi megyei szervezete számára. Elmondotta azt is, hogy ennek a szerződésnek létrejöttje a körünkben megje-

lent Zlatarov Sztojcsónénak, az egészségügyi osztály szociálpolitikai csoportja vezetőjének köszönhető. Végül kérte a körzeti csoportok elnökségeit és a tagságot, hogy fogadják el a felolvasandó szerződés szövegét és az abban felsorolt feladatok megvalósításából vegyék ki részüket. Ez után dr. Zlatarovics Sztojcsóné felolvasta a dokumentumot. (A szerződés szövegét valamennyi megyei szervezethez eljuttatják.) Befejezésül a csoportvezetőnő ígéretet tett arra, hogy az egészségügyi osztály mindent el fog követni az együttműködési szerződés valóra váltása érdekében.

A klubdélután színvonalas műsorral folytatódott, a kultúrcsoport már jól ismert tagjai versekkel, ének- és hangszer-szólókkal szórakoztatták a vendégeket. A jelen levő szocialista brigád tagjai uzsonnával vendégelték meg a sorstársakat.

Barna Mihály

CSONGRÁD MEGYEI SZERVEZETÜNK MAKÓI KÖRZETI CSOPORTJÁNAK ÜNNEPI ÜLÉSE

1979. december 19-én Makón a művelődési házban ünnepi ülést tartottak a körzeti csoport megalakulásának 15. évfordulója alkalmából. Az eseményen részt vettek a városban és a környéken élő sorstársak, valamint a szentesi és hódmezővásárhelyi körzeti csoport képviselői. A Csongrád megyei szervezet elnöksége részéről dr. Jáksó László elnök, Suti Lajos titkár és e sorok írója volt jelen. A meghívottak között ott láttuk Moravszki Ferencet, a Makó Városi Hazafias Népfőnt elnökét; Gulácsi Attilát, a művelődési ház igazgatóját és szó-

KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS

vetségünk központjának munkatársait, Gerdelics Ferenc és Váradi Péterné főelőadókat.

Az ünnepi ülést Szabó István sorstárs, a helyi körzeti csoport elnöke nyitotta meg és köszöntötte a megjelenteket.

Előjáróban a Makói Bartók Béle Zenei Általános Iskola növendékei szavalatokkal ének- és zeneszámokkal kedveskedtek a közönségnek.

Ünnepi beszédet dr. Jáksó László elvtárs mondott. Visszapillantást tett az elmúlt másfél évtized eredményeire, nehézségeire, elismeréssel szólt azokról az intézkedésekről, melyek ebben az időszakban születtek és a vakok érdekeit szolgálják, valamint beszélt a már említett együttműködési szerződésről és a versenyfelhívásról. Kérte a körzeti csoport vezetőségét és tagságát, valamint a helyi tanácsi és társadalmi képviselőit, hogy a vakügy érdekében a jövőben is tegyenek meg mindent, hogy ezzel tovább javuljanak a vakok és gyengénlátók körülményei.

Gerdelics Ferenc elvtárs a központ üdvözlését tolmácsolta, meleg szavakkal méltatta az évforduló jelentőségét és a sok társadalmi segítséget. A központi elnökség megbízásából elismerő oklevelet nyújtott át Moravszki Ferencnek, Gulácsi Attilának, valamint Szemerédi Mihály, Nácsai Andrásné és Szabó Julianna aktíváknak.

Az ünnepség után a helyi tanácsi és társadalmi szervek megvendégelték a jelenlevőket süteménnyel és üdítő italokkal. Kis úttörők édességcsomagokat osztottak ki.

Szövetségünk központi elnöksége 1979. december 9-re — alapszabályunk értelmében — küldöttközgyűlést hívott össze.

Délelőtt 10.30-kor dr. Vas Tibor elnök megnyitójával vette kezdetét a tanácskozás. A szövetség tagságát országunkban 122 küldött képviseli, akik közül kilencvenen jelentek meg az eseményen. A meghívott vendégek között jelen volt dr. Ortutay Zsuzsa, a Magyar Vöröskereszt Országos Elnökségének alelnöke; Kovács Pálné, a Magyar Nők Országos Tanácsának munkatársa és Joódy Anna, a Szociális Intézetek Központjának vakügyi főelőadója.

Dr. Vas Tibor ismertette a tanácskozás napirendjét, majd megnyitójában részletesen foglalkozott a központi elnökség egész évi munkájáról szóló beszámolóval. Mint mindig, úgy ezen a közgyűlésen is kiemelten tárgyalt politikai kérdéseket is. Felhívta a küldöttek figyelmét pártunk közelgő XII. kongresszusának jelentőségére, valamint hazánk felszabadulásának 35. évfordulójának méltó megünneplésére. Beszélt az ország gazdasági helyzetének alakulásáról és azokról a feladatokról, amelyek a szövetség további munkája szempontjából fontosak. Kérte a küldötteket, hogy a beszámolót vitassák meg, hozzászólásaikkal, javaslataikkal pedig segítsék a szövetség munkáját. Dr. Bódi István főtitkár az írásbeli beszámolóhoz néhány szóbeli kiegészítést fűzött és kifejtette reményét, hogy az anyagot a küldöttek időben megkapták és tanulmányozták.

A beszámoló feletti vitában huszan szólaltak fel, legtöbben közérdekű kérdésekkel foglalkoztak. Kiemeljük dr. Jáksó Lászlónak, a Csongrád megyei szervezet elnökének bejelentését, mely a megyei szervezeteknek szóló munkaverseny-felhívással foglalkozott. Tájékoztatta a küldöttközgyűlést arról, hogy a Csongrád megyei szervezet társadalmi szerződést kötött a Szegedi Városi Tanáccsal és a szerződés kapcsán meghatározták azokat a pontokat, amelyeknek teljesítésével a megyei szervezet és a tanács között kölcsönös segítségnyújtás jöhet létre. Minden megyei szervezetnek javasolta, hogy megyéjükben a tanácsokkal hasonló szerződéseket kössenek. Ismertette a versenyfelhívás pontjait. Rövidesen megyei szervezeteink írásban is megkapják az anyagot, reméljük, hogy valamennyi megyei szervezetünk csatlakozni fog a Csongrád megyeiek felhívásához.

Többen foglalkoztak a tagdíj-morállal, a tagszervezéssel, különböző munkaügyi kérdésekkel és sokan hangsúlyozták a vakügyi segédeszközök választékbővítésének szükségességét.

A felszólalók sok konstruktív javaslatot tettek a szövetség munkájának eredményesebbé tétele érdekében. A közgyűlés elfogadta Winter Antal Fejér megyei küldött javaslatát, melynek értelmében szövetségünk az Országos Béketanácsához tiltakozó táviratot juttatott el, ebben elítéli az imperialisták agressziós mesterkedéseit.

A hozzászólásokra dr. Bódi István főtitkár válaszolt, megköszönte a küldöttek munkáját és kérte, hogy a jövőben is tegyenek meg mindent a vakügy fejlődése érdekében.

Felhívjuk szíves figyelmüket, hogy a továbbiakban teljes terjedelmében közöljük a központi elnökség által kiadott és a bevezetőben már említett küldöttközgyűlési beszámolót.

A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége Központi Elnökségének küldöttközgyűlési beszámolója 1979.

TISZTELT KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS!

A szövetség illetve a központi elnökség munkájáról ismét számot adunk éspedig az 1978. október 1-e, és 1979. szeptember 30-a közötti egyéves időszakot alapulvéve. Néhány későbbi eseményt súlyuknál, jelentőségüknel fogva a beszámolóban szintén ismertetünk.

A beszámolási időszakban a szövetségi szervezet tovább fejlődött, a tagszervezésben elért eredményeinket figyelembe véve az Egészségügyi Minisztérium évenként, költségvetési mennyiségi fejlesztést biztosított részünkre. Első ízben 1978-ban, a taglétszám növekedéssel időarányos összeget, a teljes összeget, 748 000,— Ft-ot folyó év január hó 1-ével kaptuk meg. Ennek eredményeként növelni tudtuk az alkalmazotti létszámot, a szövetség engedélyezett átlagléttszáma jelenleg; 82. A különböző státusokon — ideértve a részfoglalkozásúakat is — összesen 142 személyt foglalkoztatunk. A fejlesztésből dologi és működési előirányzatainkat is növeltük.

A központban folyó egyre szervezettebb munka tartalmában is javult. Nehézségeink is voltak, ebben az évben meglehetősen nagy volt a fluktuáció. A munkaerő-mozgás néhány vidéki szervezetünknél is tapasztalható volt. Új munkavállalóink részben még ismerkednek a feladatokkal, reméljük azonban, hogy a szervezeti hálózatban hosszú ideig fognak dolgozni.

Törekedtünk a felvilágosító munka megjavítására és bővítésére. Ezt kiadványok megjelenítésével; számos napilapnak és folyóiratnak adott helyes nyilatkozattal is elértük. Tagjaink tájékoztatását is folyamatosan megvalósítottuk, különösen a Vakok Világa és más kiadványaink útján.

A központi elnökség és a szövetség egyéves tevékenységéről a testület az alábbi beszámoló terjeszti elő.

I. A SZÖVETSÉG VÁLASZTOTT SZERVEINEK MUNKÁJÁRÓL

1. A küldöttközgyűlés

Az 1977-ben megválasztott küldöttek utoljára 1978. december 3-án ülészttek. Ennek a küldöttközgyűlésnek a szövetség életében nagy jelentősége volt. Az elmúlt évben ugyanis megalakulásának 60. évfordulóját ünnepeltük. Küldöttközgyűlésünk is ünnepi jellegű volt. Az Egészségügyi Minisztérium részéről jelent voltak: dr. Jusz Lajos miniszterhelyettes elvtárs, dr. Völgyi Lajos elvtárs, a Szociálpolitikai főosztály vezetője, és dr. József Péter főelőadó. Eről a Vakok Világában beszámoltunk.

2. A központi elnökség munkájáról

A testület a beszámolási időszakban 10 alkalommal ülésztett. Elnökségi ülészeinken összesen 38 napirendi pont szerepelt. Néhány ezek közül visszatérő volt, de sok, kiemelkedő fontossággal bíró kérdést is megtárgyaltunk. Példaszerően ismertetjük, hogy a megyei szervezetektől kapott javaslatok felhasználásával — az Egészségügyi Minisztérium felhívására — távlati tervet készítettünk az ezredfordulóig. A testület a tervezetet megfelelően kiegészítette, és azt a minisztériumnak megküldtük. — Javaslatot dolgozott ki az elnökség a segédeszköz akció megszervezésére, illetve folyamatos lebonyolítására. Ezt az előterjesztést ugyancsak a minisztérium részére küldtük meg.

A testület — a korábbi éveknek megfelelően — jelenleg is éves munkaterv alapján dolgozik. Az ebben kitűzött feladatokat időarányosan jó részt teljesítettük. A hangoskönyvtáros beszámolóját nem tudtuk napirendre tűzni, működésének kezdete óta, rövid idő telt el.

Bizottságaink beszámoltatása hiányos volt. Akár az elmúlt évben, most is megállapítjuk, hogy bizottságaink tevékenysége nem is volt folyamatos. Az oktatási bizottság működése jelentősen javult. Szervezetten működött a lakásügyi bizottság.

3. A megyei szervezetek elnökségei

A megyei szervezetek tagsága által megválasztott 3—9 tagú elnökségek ugyancsak éves munkatervek alapján dolgoznak. Tevékenységükről a szövetségnek negyedévenként a titkárok jelentést készítenek. A beszámolási időszakban a megyei elnökségek munkája általában javult. Üléseiket két-három hónaponként megtartották. Legtöbb megyében minden ülésről jegyzőkönyvet készítenek és azt a központ részére is megküldik.

Elmúlt évi beszámolóinkban a Szolnok megyei szervezetnél adódó nehézségeket ismertettük. Az újonnan megválasztott titkár irányításával megyei szervezetnél folyó munka a beszámolási időszakban javult. Váradi Gyuláné tagtársnő rövid működéséről, illetve a megyei szervezet munkájáról ez évben már a központi elnökségnek is beszámolt.

4. A körzeti csoportok működéséről

A taglétszám jelentős növekedése szükségessé tette, hogy a megyéken belül — ahol ennek személyi és tárgyi feltételei adóttak — körzeti csoportokat hozzunk létre. A szövetség alapszabálya értelmében az 500 főt meghaladó megyei szervezeteken belül lehet csoportokat szervezni. A körzet működési területén belül legalább 50 rendes tagnak kell lennie. Az 1976. végéig megszervezett körzeti csoportok működését azonban már nem szüntetjük meg, ha a fent leírt számszerűségi előfeltételek nem is adóttak.

A körzeti csoportok részére kiadott működési szabályzat a csoportmunkát segíti. A körzeti csoportok szervezésével és működésével el akarjuk érni, hogy a megyei szervezetek elnökségeinek a tagsággal való kapcsolattartásban segítséget adjanak. Könnyebben, szervezettebben bonyolíthatók le, pl. a család- és taglátogatások. A tagszervezésben is jelentős segítséget tudnak nyújtani. A beszámolási időszakban egyes körzeti csoportokban figyelemre méltó eredmények voltak a tagszervezésben, a családlátogatásban, valamint a tagok részére szervezett kulturális programok terén. Az elmúlt időszakban is több körzeti csoportunk ért el szép eredményeket. Így például Somogy megyében a siófoki, Pest megyében az V. számú csoportoknál végzett kiemelkedő munkát.

A beszámolási időszak végén működő körzeti csoportok száma: 42. Az elmúlt évben 5 új csoport létesült.

Megyék szerinti megoszlásuk

Baranya megye	—
Bács-Kiskun megye	2
Békés megye	7
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	1

Budapest, Pest megye	5
Csongrád megye	3
Fejér megye	—
Győr-Sopron megye	2
Hajdú-Bihar megye	1
Heves megye	1
Komárom megye	—
Nógrád megye	—
Somogy megye	4
Szabolcs-Szatmár megye	5
Szolnok megye	1
Tolna megye	4
Vas megye	—
Veszprém megye	4
Zala megye	2
Összesen	42

II. TAGSZERVEZÉS, A TAGLÉTSZÁM ALAKULÁSA

Változatlanul fontos célkitűzés, hogy az országban élő vak és gyengénlátó személyek a szövetséghez tartozzanak. Évek óta a tagszervezés eredményesebbé tételére törekszünk. Ebben a munkában fokozott segítséget kérünk a tanácsok szakigazgatási szerveitől. A Magyar Vöröskereszttel közösen megjelentetendő kiadvány révén remélhető, a szervező munka eredményességének fokozása.

A megyei szervezetek elnökségeinek figyelmét ezúton is felhívjuk a társadalmi szervekkel való fokozottabb együttműködésre, a tagszervező munka ilyen együttműködések mellett eredményesebb lehet.

A szövetség össztagszáma 1978. szeptember 30-án 19 244 fő volt, a mostani beszámolási időszak végén 19 544. A növekedés a két adat ismeretében csekély számúnak tűnik, mindössze 300. Az elhalálozottak száma évről évre változatlanul magas, ezért az ez évi tagszervezést is figyelemre méltónak tartjuk.

A mellékelt táblázat a tagok megyék szerinti megoszlását tükrözi vak és gyengénlátó férfiak, illetve nők vonatkozásában is. Ismét tájékoztatást kértünk a tagdíjhátralékosokról. A mellékelt táblázatból kitűnik, a hátralékosok meglehetősen magas száma, összesen 1004 fő. Arányuk az össztagság 5,3⁰/₀-át adja. Az eddigiekhez képest is tekintsék a megyei elnökségek — és a küldöttek is — fontos feladatnak a tagdíjhátralékok felszámolását. Az évi 12,— Ft összegű tagdíj valóban jelképes, fizetési kötelezettségnek tekinthető.

III. A KÖZPONT ÉS A MEGYEI SZERVEZETEK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

1. Kapcsolattartás a megyei szervezetekkel

A szövetségnél a megyei szervezetek szakmai irányítását a szakmai csoport végzi. A mostani beszámolási időszakra érvényes az a megállapítás, hogy az instruktorok személyében változások voltak. A szakmai csoporthoz két új dolgozót kellett felvenni, akik feladataikkal ismerkednek a megyei szervezetek irányításába, ellenőrzésébe fokozottan bekapcsolódnak. A tervezett 10 szakmai ellenőrzésből így csak ötöt bonyolítottunk le. Központi munkánkban egyéb feladatokat is elvégeztünk.

Az 1979. évi megyei taggyűléseket augusztus 28. és október 20. között mindenütt megtartották. A központi elnökség képviselői a különböző taggyűléseken résztvettek.

A beszámolási időszakban előkészítettük és lebonyolítottuk a két tájértekezletet, a nyugati megyék részére május 21. és 22-én Boglárlellén, a keleti megyék részére pedig június 11. és 12-én Debrecenben. A tájértekezletek jól sikerültek. Kötetlen formában szakmai problémákról, gondokról számoltak be a titkárok és az adminisztrátorok. A tájértekezleteken szerzett kedvező tapasztalatok alapján tervezzük ezek megtartását a jövőben is.

Megszerveztük és ez év szeptember 14-én lebonyolítottuk a titkári-adminisztrátori értekezletet. Négy előadás hangzott el és ezeken keresztül részletes tájékoztatást kaptak a titkárok és az adminisztrátorok. A tanácskozáson sok hozzászólás hangzott el. Bejelentették, hogy Hajdú-Bihar megyében — elsőként az országban — megszervezték a vak gyermekek szüleinek közreműködésével a szülői munkaközösséget. Kidolgozták a programot is: 10 előadás keretében pedagógusok, gyógypedagógusok, vakügyi szakemberek tartanak majd a szülők részére előadást.

Előző beszámolóinkban közöltük, hogy a központi elnökség — a szövetség megalakulásának 60. évfordulója tiszteletére — a megyei szervezetek részére munkaversenyt hirdetett. A munkaversenyben 15 szervezet vett részt. A verseny értékelése alapján az első három helyezett szervezet részére pénzjutalmat és oklevelet adtunk. Ezek sorrendben a Somogy, a Budapest és Pest megyei, valamint a Fejér megyei szervezetek voltak. További öt szervezet részére oklevelet adtunk ki és pedig a Hajdú-Bihar, a Baranya, a Szabolcs-Szatmár, a Csongrád és a Komárom megyei szervezeteknek. Mind a pénzjutalmakat, mind az okleveleket április 4-én hazánk felszabadulásának megünneplése kapcsán adtuk át.

Szervezeteink helyiségellátottsága a beszámolási időszakban tovább javult. Kiemelkedő eredmény — e téren a Baranya megyei szervezet új helyiségének megszervezése. Az örökségből 1976-ban megszerzett helyiséget a Pécs megyei városban végrehajtott államigazgatási átszervezés miatt a szövetségtől elvonták, ahelyett a Móricz Zsigmond u. 8. sz. alatt egy önálló nagyméretű villát alakítottak át a megyei szervezet részére. Az átalakítás költségeit Pécs megyei város Tanácsának Végrehajtó Bizottsága biztosította.

A helyiség berendezésére, illetve annak bővítésére költségvetésünkben 39 141,60 Ft-ot adtunk.

A Hajdú-Bihar megyei szervezet részére a beszámolási időszakban Debrecenben a Rákóczi Ferenc u. 7. sz. alatt utaltak ki helyiséget, a Béke u. 22. sz. alattit ugyanis szanálni kell. A kiutalt helyiség alapterülete mintegy 100 m². Átalakítását várhatóan a Gördülőcsapágy Művek segítségével végzik, a szükséges anyagot a városi tanács vb biztosítja. A szükséges berendezést a szövetség költségvetéséből vásároljuk.

A Szolnok megyei szervezet megfelelő, korszerű helyiségét beruházásból akarjuk biztosítani. A városi tanács Terv- és Munkaügyi osztályán még 1978 novemberében tárgyalásokat kezdtünk. Ígéretet kaptunk arra, hogy a megépítendő szolgáltató ház társberuházóit még ez évben összehívják. Ez eddig nem történt meg. Az Egészségügyi Minisztérium egyébként a beruházási fedezetet biztosította.

Arra törekedtünk, hogy az újonnan megszerzett helyiségek mellett a régebbiek berendezését is korszerűsítsük, fejlesszük. Említést érdemel, hogy a Szabolcs-Szatmár megyei szervezet új bútorzatot kapott. A Heves megyei szervezet részére dobfelszerelést és tangóharmonikát vásároltunk.

Megyei szervezeteink részére a beszámolási időszakban vásárolt berendezési, felszerelési tárgyak értéke: 276 000.

3. A központ együttműködése a megyei szervezetekkel

A szövetségben egyre inkább kibontakozó és egyre sokrétűbbé váló szakmai, gazdasági tevékenységből szükségyszerűen következik, hogy a megyék feladatai is fokozódnak. Adatszolgáltatásaikat rendszeresen teljesítik, bár a határidők megtartása még nem kielégítő. Most is megállapíthatjuk, hogy megyei szervezeteink működése eredményes volt, valamennyi szervezetnél kimutatható egynémely feladat kimagaslóan eredményes végzése.

A megyei szervezetek munkájáról beküldött negyedévi jelentéseket és az elnökségi ülésekről szóló jegyzőkönyvekhez minden esetben tanulmányoztuk és ahol szükséges volt, szakmai tanácsokat adtunk. Úgy érezzük, hogy a köz-

pont és a megyei szervezetek kapcsolata jó, sőt a tájértekezletek megszervezése folytán javult. Közelebb kerültek egymáshoz a megyei szervezetek is, és kicserélhették tapasztalataikat.

IV. OKTATÁS, KÉPZÉS, MUNKÁBA HELYEZÉS

1. Oktatás, képzés

A Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthonából, valamint a Budapesten és Debrecenben működő Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthonából kikerülő tanulókat a célvállalatoknál és célszövetkezetnél munkába tudnánk állítani teljes létszámmal, ezekre a munkahelyekre azonban csak egy részük kíván jelentkezni. Ebben az évben fejezték be a tanulmányaikat öten, akiknek még lehetőséget adtak a kefe-seprűkötő szakma elsajátítására. Az 1979-ben végzett diákok közül a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalatnál 14 fiatal helyezkedett el, a vállalat különböző részlegeiben.

A könyvkötő tanulókkal, elhelyezésükkel, a Szociális Intézetek Központja foglalkozik.

Változatlanul fennforog az a sajnálatos tény, hogy a hagyományos szakmákra történő jelentkezők száma csökken. Több fiatal viszont lakóhelyén, vagy annak közelében szeretne munkába állni, illetve középiskolai tanulmányokat kezdeni. Az ilyen fajta megalapozott törekvéseket támogatni kell.

Folyamatos feladat a szövetségben, a telefonalközpont kezelők alapfokú képzése és tanfolyami továbbképzésük. Továbbképző tanfolyamot két csoport részére ez év októberében indítottunk. A résztvevők száma 40 fő.

Az 1978/79-es tanévben végzett gyógymasszőrök, elhelyezése nehézségekbe ütközik. Ez év szeptemberében új tanfolyam indult. A résztvevők létszáma: 9. Középiskolásaink létszáma — a nappali, esti és levelező tagozatokon: 32.

Az egyetemi és főiskolai tanulók létszáma 11, a Marxista középiskolán és egyetemen tanulók száma: 9. Tanulóink részére az utóbbi 1 évben 22 600,— Ft tanulmányi segélyt fizettünk ki.

Tanulóink megyék szerinti megoszlását a II. táblázat mutatja.

Oktober 12-én az oktatási bizottság kerekasztal konferenciát tartott az oktatásról, a pályaalkalmassági vizsgálatokról, segédeszközök biztosításáról, a vakok és gyengénlátók munkába helyezéséről, az elemi rehabilitáció feladatairól. A kerekasztal konferencián résztvett a SZIK, a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthona, a Debreceni Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthonának szakemberei, tanárai.

2. Munkába helyezés

A vakügy területén — így a szövetségben is — évtizedek óta egyik legfontosabb célkitűzés a munkaképes tagok munkába helyezése, illetve foglalkoztatása. Sajnálattal állapítja meg a

központi elnökség, hogy a tagok foglalkoztatottsága a beszámolási időszakban csökkent. 1978. szeptember 30-án a munkavállalók száma: 2965 fő volt, a mostani beszámolási időszak végén számuk 2720. A 245 főnyi csökkenés nagyon nagy, ennek okát feltétlenül vizsgálni kell. A foglalkoztatottsági mutató a beszámoló időszak végén 14⁰/₀.

A célvállalatok és a célszövetkezet éves beszámolóival világosan mutatják, hogy munkavállaló tagjaink ezeken a helyeken az iparágban elért átlagjövedelmeket munkájuk révén megszerzik. Azt is érdemes kiemelni, hogy a napi 6 órás ledolgozott munkaidő ellenértékeként részükre a munkáltatók 8 órai bért fizetnek. A fizikai munka megbecsülése szocialista államunk oldaláról nézve maximális, kívánatos volna, hogy munkavállaló tagtársaink is fokozottan megbecsüljék azt.

A KOZMOSZ Ktsz-nél a zongorahangolók képzése — a megállapodásnak megfelelően — folyamatban van. A képzést figyelemmel kísérjük, éppen a közelmúltban állapítottuk meg, hogy e téren nehézségeink vannak, mert a jelenlegi oktató ezt a feladatot társadalmi munkába látja el. Hosszú távon ez nem jó megoldás.

A Minisztertanács 17/1975. (VI. 14.) sz. rendeletének 204. §-a értelmében lehetőség van arra, hogy az öregségi, rokkantsági nyugdíjban részesülő vakok — nyugdíjuk érintetlenül hagyása mellett — keresetkorlátozás nélkül vállalhatnak munkát. Ezen szociális intézkedés helyességét nem vitatjuk, de mindenkinek figyelmét felhívjuk arra, hogy a rokkantsági nyugdíj igénybevételét követően megszerzett újabb szolgálati időt nyugdíj szempontjából figyelembe vételni már nem lehet.

A foglalkoztatottak megyék szerinti megoszlását az alábbi táblázat mutatja.

Baranya megye	82
Bács-Kiskun megye	35
Békés megye	108
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	103
Csongrád megye	96
Fejér megye	44
Győr-Sopron megye	76
Hajdú-Bihar megye	392
Heves megye	59
Komárom megye	43
Nógrád megye	35
Somogy megye	70
Szabolcs-Szatmár megye	240
Szolnok megye	117
Tolna megye	12
Vas megye	138
Veszprém megye	37
Zala megye	32
Budapest és Pest megye	1101
Összesen	2720

V. GONDOSKODÁS, JUTTATÁSOK

1. Gondoskodási tevékenység

A tagokkal való közvetlen foglalkozásnak a szövetség szervezeti hálózatában úgy kell megvalósulnia, hogy a megyei szervezetek és a körzeti csoportok — más szervekkel is együttműködve — minél több segítséget nyújtsanak. Valamennyi megyei szervezetnél rendszeresek a félfogadások a körzeti csoportoknál pedig időnként tagösszejöveleteket tartanak. Nagy jelentősége van természetesen a család-, illetve taglátogatásoknak is. Ez utóbbi munka megkönnyítése érdekében — még 1978 első felében — tanulmányt készítettünk. Sikerésű megjelentetését a Magyar Vöröskeresztrel együttműködve tervezzük. A beszámolási időszakban ez a kiadvány nem készült el, a közeljövőben azonban megjelenik.

Több megyei szervezetünknel kap a tagsági jogi segítséget is. Figyelemre méltó adat, hogy a budapesti és Pest megyei szervezetet egy év alatt ilyen segítségkéréssel 208 esetben keresték fel. Leggyakoribbak a hagyatéki, telekvásárlási, -eladási, különböző szabálysértési ügyek. Bírósági, rendőrségi feljelentések megírása.

A gondoskodási munkánál nélkülözhetetlen az államigazgatási, a társadalmi és tömegszervezetekkel való jó együttműködés. Az elmúlt időszakban az öregek napközi otthonaiban levők és a házi szociális gondoskodásba vettek száma gyarapodott.

2. Juttatások

Tagjaink életkörülményeinek fokozatos javulásában változatlanul nagy szerepe van az 1971. október 1-én bevezetett személyi járadéknak. Az elmúlt időszakban — mint önállóan folyósított pénzellátás — a járadék összege 1979 januárjában 70,— Ft-tal, július 1-ével pedig — az ár-emelkedéseket figyelembe véve — 180,— Ft-tal emelkedett. Ennek eredményeként a vakok személyi járadéka jelenleg 1160,— Ft.

Nyugdíjjal nem rendelkező tagjaink részére — amennyiben a velük közös háztartásban élők egy főre eső jövedelme alacsony — jelentős segítség a vakok rendszeres szociális segélye.

Kisjövedelemmel rendelkező, átmenetileg súlyos helyzetbe került tagjaink részére a szövetség költségvetéséből szociális segélyeket folyósítottunk. A 250—500,— Ft-os segélyek növelése kívánatos volna. A beszámolási időszakban tagjaink részére szociális segélyként 59 640,— Ft-ot fizettünk ki.

Vak tagjaink részére a helyi és távolsági utaztatást az egészségügyi miniszter 41/1964. (EüK. 19.) EüM sz. utasítása alapján biztosítottuk. A tagsági jogos utazási igényeit minden te-

rületen kielégítettük. Megjegyezzük, hogy a MÁV igénybevétele évek óta csökken, a VOLÁN járatainak igénybevétele növekszik.

Utaztatási rendszerünk és az eljárás egyszerűsítése érdekében mind a MÁV, mind a VOLÁN vezérigazgatóságának képviselőivel tárgyalásokat kezdtünk. Említésre méltó eredmény nem jött létre, az egyszerűsítésről azonban nem mondunk le. A tárgyalásokat folytatjuk.

Utazásra az elmúlt egyéves időszakban 1 733 604,80 Ft-ot fizettünk ki. Üdültetési programunkban néhány adattal ebben a beszámolóban is szemléltetjük boglárlellel üdülők forgalmát. Tájékoztatjuk egyben küldött tagtársainkat arról, hogy a SZOT Délbalatoni Igazgatósága 1979-re a korábbi 9 és fél turnushoz képest 8 turnus üdülővendégei részére biztosított étkezést, üdültetésünkben tehát ehhez kell igazodni. 1979 nyarán Boglárlellén összesen: 342 személyt fogadtunk. Közülük a tagok száma: 201, a kísérőké: 89, a gyermekeké: 22. Sor került 20 német és 10 lengyel vendég üdültetésére is.

A lengyel vakok szövetségével korábban létrejött megállapodás értelmében 10—10 fős önköltséges csereüdültetést bonyolítottunk le. Az idén Boglárlellén 10 lengyel üdülőt fogadtunk kéthétre, 10 személy pedig tőlünk a lengyelországi Musynában üdült. A csereüdültetés tudomásunk szerint sikeres volt. Az NDK-val érvényben levő megállapodásnak megfelelően 20—20 fő csereüdültetését a résztvevők megelégedésére bonyolítottuk le. Német vendégeink ugyancsak Boglárlellén pihentek 20 napon át, a mi üdülőink pedig Wernigerodében és Boltenhagenben voltak.

A boglárlellel üdültetés személyi feltételeit ebben az évben is biztosítottuk bár itt adódtak bizonyos nehézségek. Az engedélyezett állásokat az üdülőnél az idény teljes tartamára betölteni nem tudtuk.

Korábban beszámoltunk arról, hogy üdülők főépületének műszaki állagát az ellenőrzések során nem találták kielégítőnek, ezért az épület rekonstrukciója vált szükségessé. Az Egészségügyi Minisztérium részéről előterjesztéseinket megértéssel kezelték. A rekonstrukcióhoz szükséges fedezetet előreláthatólag megkapjuk.

Szükségessé vált azonban az épület pincefödém szerkezetének aládúcolása, hogy a nagy építkezés megkezdéséig az üdültetést ne kelljen szüneteltetni. E célra felújításból 177 477,— Ft-ot költöttünk.

A Szakszervezetek Országos Tanácsának Szanatóriumi és Üdülői Főigazgatósága — mint erről már korábban is beszámoltunk — 1979-re tagok és kísérők részére 200 db beutalót biztosított. Sajnálatos, hogy 54 beutalót vissza kellett adni. Igaz az elosztást későn kezdtük. Az üdülésben résztvevő 146 személy az üdülőben kapott ellátást, szolgáltatást egybehangozóan dicsérték.

A szövetség által 1978-ban végzett felmérésnek megfelelően — méltányossági szempontot is figyelembe véve — 1980-tól az igazgatóság

részünkre évi 150 db beutalót biztosít. A jövő évi beutalókat ugyancsak májusra kapjuk.

A segédeszköz ellátás keretében a közelmúltban is tudtunk biztosítani tanulóink részére magnetofonokat, valamint pont- és síkirógépeket. Az 1977. évihez hasonlóan a segédeszköz-akciót a beszámolási időszakban sem tudtuk lebonyolítani.

Munkarehabilitáció céljára az Egészségügyi Minisztérium XIV. Pénzügyi és Vállalatfelügyeleti Főosztálya a szövetség részére 1980. január 1-től évi 475 000,— Ft-ot engedélyezett. Ebből az összegből eggyel a stúdió dolgozóinak létszámát, továbbá a felolvasási óraszámot, és emeljük az eddigi felolvasási óradíjat is. Előirányzatot képezünk stúdió anyagok vásárlására is. Segédeszköz ellátásra előreláthatólag 330 700,— Ft-os előirányzatot biztosítunk.

A segédeszköz akció szervezésére, lebonyolítására, a juttatások mértékére vonatkozó javaslatainkat az Egészségügyi Minisztériumhoz — a központi elnökséggel való egyeztetés után — felterjesztettük. A főosztály döntését várjuk.

VI. A SZÖVETSÉGBEN FOLYÓ KULTURÁLIS ÉS SPORTMUNKA

1. Tájékoztató a szövetségben folyó aktív kultúrmunkáról

Érvényesül az a törekvés, hogy a szövetség szervezeti hálózatában az öntevékeny kulturális munka minél szélesebb körben kibontakozék. Budapesten és vidéken összesen 13 kultúrcsoport működik 275 aktívával. A fővárosban és vidéki szervezeteinknél működő együttesek sikereiből a Vakok Világában tájékoztatásokat közlünk.

A Homérosz kórus taglétszáma jelenleg 33 fő. A szövetség legrepresentatívabb együttese. Szakmai munkájának garanciát ad karnagya Peskó György orgonaművész személye, valamint a hangképző tanárnő Szécsi Éva. A kórus az 1979-es esztendő folyamán sok helyen adott hangversenyt. Az év első felében 16 alkalommal lépett fel szociális otthonban, vidéki kultúrházakban, szövetségi ünnepeken stb. Ezen időszak legsikeresebb fellépései voltak a június 6-án az óbudai Zichy kastélyban adott hangverseny, amelyről rendkívül jó hangvételi újságcikk jelent meg, valamint a június 16-án Lébényben a szigetközi zenei napok alkalmából adott két koncert. Az együttes nyáron is rendszeresen próbált, felkészülve ezzel az őszi szereplésekre. A kórustagok hangképzésére fokozott gondot fordítottunk.

A zenekar jelenleg 14 fővel működik. Zsolnay Ágoston karnagy irányításával lehetővé vált állandó műsor kialakítása.

Ezzel egyidejűleg a zenekaron belül létrejött kisegyüttes és a velük együttműködő három szólista bevonásával lehetőség kínálkozik ki-

sebb műsorok szervezésére is. A zenekar az év folyamán sikeresen szerepelt az érdi kultúr-otthonban, 1979. április 6—9-e közötti időben pedig Jugoszláviában. Sikeres műsort adtak 1979 szeptember 22—23-án, Nagyszénás és Oroszán.

Mind a kórus, mind a zenekar vonatkozásában megállapítható, hogy a szövetség a működésükhöz szükséges pénz- és anyagi eszközöket biztosítani tudja. A társadalmi munkások jutalmazási keretéből az együttesek tagjait évről évre jutalmazza is.

A Pasztorek Mihály színjátszó csoport megalkulásának 5 évfordulójához érkezett. Műsoraikon — a korábbi évek gyakorlatának megfelelően — jelenetek, monológok, versek szerepelnek. Ez év márciusában a két tavaszi ünnep tiszteletére adott politikai műsort a szövetségi KISZ-szervezetek közösen, a május 27-i gyermeknapi műsort önállóan adták. Szakmai fejlődésük érdekében korrepetitor beállítása szükséges.

A tagság részére rendszeresen tartottunk házi rendezvényeket, részben saját együtteseink, részben külső előadók felléptetésével. Ezt a jövőben is tervezzük. A szokásosan kiírt versenyeket, pályázatokat megtartottuk, illetve lebonyolítottuk. A Homérosz kórus tagjai részére a zenei szakosztály kvartett versenyt hirdetett.

A Homérosz irodalmi körben a múlt év során az Irodalmi Értesítő tartalmi gazdagodásában lehetett bizonyos fejlődést lemérni. A kimondott köri munka gyakorlatilag szünetelt. A kéthavonként megjelenő Irodalmi Értesítő szerkesztését — Rácz Lilla halála után — ez év januárjától Pétersz László tanár vette át.

A megyei szervezeteknél működő kultúrcsoportok szintén sokat szerepeltek főként a környező szociális otthonokban, a megyei szervezetek helyi ünnepein.

Figyelemre méltó eredmény született Szabolcs-Szatmár megyében, énekkarunk a munkás és ifjúsági kórusok Záhonyban megtartott találkozásán — a szép szerepléséért — serleget, oklevelet és 1000,— Ft pénzjutalmat kapott.

Az egyes megyei szervezeteknél működő kultúrcsoportokat az alábbi kimutatás tartalmazza.

Baranya megye	—
Bács-Kiskun megye	—
Békés megye	1
Borsod megye	1
Csongrád megye	—
Fejér megye	1

Győr-Sopron megye	1
Hajdú-Bihar megye	1
Heves megye	—
Komárom megye	—
Nógrád megye	—
Somogy megye	—
Szabolcs megye	1
Szolnok megye	1
Tolna megye	1
Vas megye	—
Veszprém megye	—
Zala megye	—
Budapest és Pest megye	5
Összesen	13

2. Kulturális szolgáltatások

Nehézségeink mellett is törekedtünk arra, hogy előfizetőink a különböző folyóiratokat lehetőleg időben kapják meg. Ez nem mindig sikerült, a Vakok Világa rotaprint kiadása számos esetben nagy késéssel jutott az olvasókhöz. Ez különösen a nyári számoknál volt tapasztalható. A folyóiratokkal kapcsolatos előfizető reklamációk a szövetségben vezetett nyilvántartásokban fellelhető pontatlanságok miatt csak részben voltak jogosak, mert előfordultak téves címközlések a megyei szervezetek felterjesztéseiben is, sőt olyan reklamációt is kaptunk, melynek vizsgálatánál kiderült, hogy a megyei szervezet az előfizető nevét és lakcímét nem is közölte.

Ez évre megrendeltük és már meg is kaptuk a BRADMA címíró és címnyomó gépet. A NÉP-SZAVA nyomdájától ígéretünk van arra, hogy dolgozónkat a gépek használatára a helyszínen kioktatják. Remélhető, hogy gondos munka mellett a reklamációs esetek száma csökken, a megyei szervezetektől azonban pontos felterjesztéseket kérünk.

Valamennyi, pontírásban megjelenő kiadványunk a Braille Nyomdában készül. Az időszak során számos nehézség akadályozta feladataink maradéktalan teljesítését. Ezek közül is talán a személyi feltételek hiánya volt a leg súlyosabb, hiszen az időszak nagy részében mindkét betanított munkást nélkülözni kellett, és az egyik korrektori állás is betöltetlen volt. Nem kis gondot jelentett, hogy az időszak elején beállt dolgozó, akinek feladata a lemezírói szakmunka betanulása, elsajátítása, az adott körülmények között többnyire kisegítői, betanított munkákat (anyagelőkészítés, sokszorosítás, kötetzeti munkák stb.) volt kénytelen végezni. Örvendetes tény, hogy ezek a gondok augusztus—szeptember hónapban jórészt megoldódtak.

A folyamatos üzemelés anyagi, műszaki feltételeinek megteremtése egyre nagyobb nehézségekbe ütközik. Az elmúlt időszak során nem

sikerült például még a megfelelő alapanyagok (levelezőlap, karton, lemez) beszerzése sem. 1980-ra az elektromos lemezírógéphez megfelelő lemezt rendeltünk. Eredménynek kell elkönyvelni az új elektromos gerincfűzőgép üzembe helyezését, melynek segítségével jelentős fizikai munkát és időt lehet megtakarítani. A géppark állaga azonban általánosságban tovább romlott. Különösen aggasztó a két régi, mechanikus lemezírógép állapota tekintettel arra, hogy a rendszeres javító és karbantartó munka 1980. január 1-től nem látszik biztosítotttnak. Reméljük, hogy sikerül még időben megnyugtató megoldást találni.

A rendszeresen megjelenő kiadványokon kívül — a fennálló nehézségek ellenére is — számos anyagot adtunk ki. Ezek közül fontosabbak: hét füzet orosz és német nyelvkönyv, küldöttközgyűlési beszámoló, a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének távlati terve, a Távhívás című füzet stb.

Néhány jellemző adat a Braille Nyomdáról.

Elkészült 141 kiadvány	48 673 péld.
A felhasznált anyagok:	
levelezőlap-karton,	487 542 db
acéllemez,	2 594 db
borítólap,	43 323 db
Teljes önköltség:	691 779,— Ft

Az egyes folyóiratokra jellemző legfontosabb adatok:

A **Vakok Világa** havonta kétszer jelenik meg **810** példányban, pontírásban. **Síkírású változata** havonta **2200** példányban.

A **Rádió- és televízió műsor** hetente **490** példányban.

Az **Irodalmi Értesítő** havonta **230** példányban. A **Zenei Értesítő** havonta **73** példányban és a **A Sakkiskola** havonként **73** példányban és a **Gyógymasször** félévenként **60** példányban.

A hangoskönyvfelvevő stúdióban a beszámolási időszakban is két dolgozót foglalkoztattunk. Felolvasattunk ezen időszakban 57 művet 1052 órában. Ebből 52 szépirodalmi, 5 mű pedig politikai. Szalagos másolást **455** munkaórában végeztünk, elkészült **36** mű. Kazettás másolást **946** munkaórában végeztünk, **63** mű készült el. A hangoskönyvtár részére **191** órában történt kazettajavítás.

A Braille-könyvtár forgalmát és az állománygyarapodást az alábbi adatok tükrözik. Az olvasók száma **607** fő. Könyvtári állomány **1203** mű, **11 431** kötetben. Állománygyarapodás **15** mű, **288** kötetben.

Könyvtári forgalom: 5007 olvasó; 13 436 kötet ebből vidéki; 1311 csomag; 2627 kötet.

A hangoskönyvtár állományáról és forgalmáról az alábbi adatokat közöljük.

Olvosók száma: 297 fő.

Könyvtári állomány	757 mű	25 419 tekercs
MRT által felvett	20 mű	213 tekercs
Tananyag	52 mű	2 199 tekercs
Összesen	829 mű	27 831 tekercs
Kazettás művek	209 mű	9 642 kazetta
MRT által felvett	68 mű	456 kazetta
Zenei művek	21 mű	63 kazetta
Tananyag	15 mű	807 kazetta
Összesen	313 mű	10 968 kazetta
Állománygyarapodás	63 mű	2 217 kazetta
	21 mű	63 kazetta
	34 mű	1 117 tekercs
Könyvtári forgalom		12 260 tekercs
1600 olvasó	37 190 kazetta	12 260 tekercs
404 csomag	5 860 kazetta	4 410 tekercs

Megállapítható a fenti adatokból, hogy kölcsönzőink a kazettákat a tekercsekhez képest nagyobb arányban, mintegy kétszeres mértékben vették igénybe.

Hangoskönyvtárunkat a beszámolási időszakban is sok nehézségekkel tudtuk működtetni. Személycserék folytán több ízben kellett leltározni és a teljes állományt átadni. Figyelemre méltó két adatot közlünk küldött tagtársainkkal:

Braille-könyvtárunk állományának értéke: 2 345 000,— Ft,
a hangoskönyvtaré: 3 089 700,— Ft.

3. Sporttevékenység

A szervezeti hálózatban működő sportkörök száma: 5, a szakosztályoké összesen: 9. A sportkörökben és szakosztályokban összesen 479 személyt tartanak nyilván. Ez a létszám örvendetesen mutatja, hogy tagjaink sportolási kedve fokozódik. A különböző sportágakban fiatalok és idősek szívesen vesznek részt.

A beszámolási időszakban is intenzív munka folyt a Budapesten működő Wesselényi Miklós Sportkörben. A sportkör — a korábbi évek gyakorlatát folytatva — az elmúlt évben a következő fontosabb programokban vett részt, illetve ilyeneket az alábbiak szerint bonyolított le:

1. A látássérültek sportolásával foglalkozó szinpozionon (Belgrád) 1979. április 16—20.) házánkát Dénes József képviselte. Megtartott elő-

adásának címe: A sport jelentősége az idős vakok életében. A szinpozion lefolyásáról szóló beszámolót és határozati javaslat teljes szövegét a Vakok Világában közöltük.

2. A sakk szakosztály megrendezte a házi bajnokságot, melyet ezúttal is Erős Pál nyert meg. A Budapesti Sakkszövetség II. osztályú versenyén nyolc játékos vett részt. Harmadik csapatunk a XIV. kerületi I. osztályú bajnokságban II. helyezést ért el.

Nemzetközi mérkőzéseink eredményei:

Split ellen 9 : 3 győzelem,
az NDK ellen 6 : 6-os döntetlen,
Prága ellen 13 : 3 győzelem,
Ausztriával szemben 14 : 10 győzelem.

3. Az atlétikai szakosztály heti két alkalommal tart edzést. Ősztől tavaszig a Vakok Általános Iskolája és Nevelőotthonának tornatermében, tavasztól őszig az zuglói ifjúsági sporttelepen. Házi bajnokságot három alkalommal rendeztek. Nemzetközi versenyükön szlovákia (Lőcse), ellen kétnapos viadalon, 172,5 : 137,5 győzelmet arattak. A nők 67 : 65 — férfiak 105,5 : 72,5 nyertek. Új csúcseredmény ezúttal nem született, de nagyon közel jártak versenyzőink legjobb eredményeikhez. Atlétikánknak új színt foltja a csörgőlabda (roll-ball) játék, verseny és szabad idő sportnak egyaránt nagyon kedvez. Hetenként egy-két alkalommal tréningeznek; csapatokat alakítva gólokra játszanak. Ez egyúttal a felkészülést is szolgálja. Idén Szabadkán vettek részt nemzetközi versenyen, 13 csapat versenyében a III. és IV. helyet szereztek meg.

4. A turista szakosztály a legnépesebb csoport, 79 tagja van. Nagyon jól használják ki a szabadidő-sport lehetőségeit. Ebben az évben 32 alkalommal szerveztek túrát, 51 túranappal. Ezek közül kiemelkedik az 5 napos ausztriai túra, a 3 naposak: északnyugat-dunántúli körutazás; Pécs—Harkány; Eger—Miskolc.

5. Szólni kell az utánpótlás nevelés súlyos gondjáról. Az utánpótlás hiánya az atlétikai és a sakk szakosztály további fejlődését akadályozhatja. Égető szükség a fiatalok jelentkezése, bevonásuk a sportkörü munkába. Ennek érdekében beszámolóinkban is felhívjuk fiataljainkat, és a velük foglalkozó nevelőket, tanárokat, hogy erősítsék sportkörünk munkáját.

Következő kimutatásunkban a megyei szervezeteknél működő sportkörökről illetve szakosztályokról kapunk képet.

Megyék	Sportkörök száma	Szakosztályok száma	Sportkörök létszáma	Szakosztály létszám	Összes létszám
Baranya m.	—	—	—	—	—
Bács-Kiskun m.	—	1	—	15	15
Békés m.	1	1	24	24	48
Borsod m.	—	—	—	—	—
Csongrád m.	—	—	—	—	—
Fejér m.	—	—	—	—	—
Győr-Sopron m.	—	—	—	—	—
Hajdú-Bihar m.	—	—	—	—	—
Heves m.	—	—	—	—	—
Komárom m.	—	—	—	—	—
Nógrád m.	—	—	—	—	—
Somogy m.	—	—	—	—	—
Szabolcs-Szatmár m.	1	2	58	58	116
Szolnok m.	1	—	14	—	14
Tolna m.	—	—	—	—	—
Vas m.	—	—	—	—	—
Veszprém m.	—	—	—	—	—
Zala m.	—	—	—	—	—
Budapest, Pest m.	2	5	286	—	286
Összesen	5	9	382	97	479

VII. FELVILÁGOSÍTÓ MUNKA

Gyakran hangsúlyozzuk, az integráció elvének és gyakorlatának érvényesítését, most ezt ismételtén aláhúzzuk. Olyan kiegyensúlyozott társadalmi szemléletnek kell érvényesülnie, mely a látássérültekkel szemben megfelelő türelmet és elvárást eredményez.

Felvilágosító munkánkban a beszámolási időszak során két kiadványt jelenttünk meg. A harmadikat — mint ezt már jeleztük — előkészítettük ugyan, de még nem jelent meg.

„Mit tegyünk, hogy életük teljesebb legyen?” címmel útmutatót adtunk ki látássérült gyermekek szülőinek.

„A vakok és gyengénlátók érdekvédelmének 60 éve” című kiadványunkat ugyancsak közreadtuk.

1978 novemberében a szövetség székházában vakügyi kérdésekről sajtó konferenciát tartottunk. Ennek keretében munkába helyezési kérdések is szerepeltek, különösen a programozók

ügye vetődött fel hangsúlyozottan. A konferenciáról napi- és megyei lapok adtak jó tudósításokat.

A beszámolási időszakban ezenkívül is több folyóirat, napilap tudósítói keresték meg a szövetséget. A Rádiószínház egyik munkatársa tíz rádióhallgatóval érdekes riportot készített.

A Nemzetközi Gyermekekév alkalmából rajzpályázatot hirdettünk meg az összes budapesti általános iskola felsőtagozatos tanulói körében. A mintegy 200 általános iskolából mindössze 334 db rajz érkezett be. A beérkezett rajzokból szövetségünkben kiállítást rendeztünk. A nyilvános megnyitót alapos, több szempontból is értékelő zsűrizés előzte meg. A zsűri hosszas mérlegelés után 10 rajzot díjazott az összes rajzból, a rajzok tulajdonosait könyvjutalomban részesítettük. Különösen pozitívan értékeltük a rajzok közül azokat, amelyek valamilyen munkavégzés közben ábrázolták a vakokat. Ez arra vall, hogy gyermekeink nemcsak a közlekedésben ismerik a vakokat (ez esetben igen pozitívnak mondható a társadalmi attitűd), hanem más életjelenetről is hallottak, láttak, tapasztaltak a nem látókkal kapcsolatban.

A kiállítás látogatói közül véleményüket többen beírták a vendégkönyvbe. Ezekből a jövőre nézve mi is sok hasznos útmutatást kaptunk.

Az országban megjelenő vakügyi vonatkozású cikkeket a szövetség a Sajtófigyelő szolgálat igénybevételével 1978-tól rendszeresen figyelemmel kíséri, illetve a cikkeket gyűjti. Az anyag feldolgozását tervezzük.

VIII. A SZÖVETSÉG KAPCSOLATAI A KÜLÖNBÖZŐ SZERVEKKEL

A szövetség szakmai-gazdasági felügyeletét korábban kizárólag az Egészségügyi Minisztérium Szociálpolitikai Főosztálya látta el. 1979 elején az Egészségügyi Minisztériumban létrehozták a Pénzügyi és Vállalatfelügyeleti Főosztályt. A gazdasági irányítás ehhez a Főosztályokhoz tartozik. Kapcsolatunk a két főosztállyal szoros és gyümölcsöző. Pénzügyi-gazdasági gondjaink enyhítését a XIV. Főosztály részéről már az eltelt rövid idő alatt is többször tapasztaltuk.

A Kulturális Minisztériummal korábban kialakított kapcsolatunk most is fennáll.

A SZOT-tal a Fővárosi Tanáccsal, a Magyar Vöröskereszttel, a Magyar Nők Országos Tanácsával kialakult kapcsolataink is változatlanul jók. Jó együttműködés valósult meg a társszervekkel, így a Hallássérültek Országos Szövetségével, valamint a Szociális Intézetek Központjával. A társszövetséggel közös beruházás-

ban veszünk részt Szolnokon. A SZIK-kel való együttműködésben a tagok intézeti elhelyezése folytán, valamint a beiskolázások terén áll fent folyamatos munkakapcsolat.

A vakokat foglalkoztató célvállalatokkal és a célszövetkezettel ugyancsak szorosán együttműködve valósítjuk meg a tagok foglalkoztatását.

Megyei szervezeteink elnökségei a helyi szervezetekkel ugyancsak eredményesen tudnak együttműködni. Az évi taggyűléseken való részvételen túl, egyre szorosabbá válnak a munkakapcsolatok is, de számos szervezetünk kapott a beszámolási időszakban a megyéktől komoly segítséget (pl.: Baranya).

A látássérülteket oktató iskolákkal számos területen ugyancsak együttműködtünk. A beszámolási időszakban a Debreceni Gyengénlátók Általános Iskolája és Nevelőotthonában a rendezett szemészeti jellegű tudományos tanácskozáson vettünk részt.

IX. A SZÖVETSÉG NEMZETKÖZI KAPCSOLATAINAK ALAKULÁSA

Nemzetközi kapcsolataink ez utóbbi évben is kedvezően alakultak. 1978 októberében a szocialista országokban működő társszövetségek elnökei részére egynapos értekezletet tartottunk. E programunkról, valamint a kubai delegáció magyarországi tanulmányútról múlt évi beszámolónkban részletesebben tájékoztattuk a küldötteket.

A Vakok Jóléti Világtanácsának Európai Regionális Bizottsága 1978 novemberében Prágában ülésezett. Az ülésről a Vakok Világa útján részletes tudósításokban adtunk számot. Az ülésen szövetségünk elnöke dr. Vas Tibor elvtárs vett részt. Kísérőként felesége is vele utazott.

1979. augusztus 1. és 10-i között a Vakok Jóléti Világtanácsa közgyűlését Antwerpenben tartották. A közgyűlésen a szövetség elnöke dr. Vas Tibor elvtárs és Vándor Tamás kulturális főelőadó vett részt.

A szövetséget az eltelt év során is több külföldi szervezet tisztségviselői keresték fel. Részükre a szövetség tevékenységéről rövid tájékoztatásokat adtunk és bemutattuk a Braille Nyomdat a stúdiót, a könyvtárakat és általában a székházat.

X. AZ 1977-BEN MEGTARTOTT KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉS HATÁROZATAINAK IDŐARÁNYOS VÉGREHAJTÁSA

A korábbi beszámolóból is kitűnt, hogy a tag-szervező munkában jelentős eredmények születtek. Az ennek révén kapott mennyiségi fejlesztés számszerű adatai ismereteseek. A fejlesztésre biztosított összeg gondos felhasználása a hivatali szervezet részére is jelent komoly feladatot.

A segédeszköz ellátás csaknem minden taggyűlésen és küldöttközgyűlésen egyaránt felvetődik. Mint ezt a mostani beszámolóban is megírtuk 1980-tól folyamatosan lebonyolítandó eszközellátást terveztünk, a szövetség költségvetési megtakarításainak részleges felhasználásával is.

A SZOT által biztosított külön üdültetést első ízben 1979-ben lebonyolítottuk. Megállapodást kötöttünk a Közalkalmazottak Szakszervezetével, a Zalakaroson építendő 300 alapfőhelyes üdülőben húsz évre, két férőhely vásárlására. A fedezetet örökségből biztosítjuk.

TISZTELT KÜLDÖTT-TAGTÁRSAK!

A központi elnökség beszámolójában a szövetség elmúlt egy évi munkájáról igyekeztünk hű képet adni. Kérjük a küldötteket, hogy a küldöttközgyűlésen hozzászólásaikkal segítség az elnökségi testület munkáját.

Az 1980. év az V. ötéves tervciklus utolsó esztendeje. Közeli feladatainkban meghatározó a VI. ötéves terv előkészítése. A szövetség ilyen irányú tevékenysége fontos, javaslatokat tehát ehhez is külön kérünk.

Az Elnökség a beszámoló megvitatását és elfogadását kéri.

Budapest, 1979 október—november

*A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének
Központi Elnöksége*

Taglétszám alakulása 1979. évben

I. táblázat

Megyék	Tagok száma	Vak tagok száma	Vak férfiak száma	Vak nők száma	Gyengén-látók száma	Gyengén-látó férfiak száma	Gyengén-látó nők száma	Tagdíj-hátralékos
Baranya	425	383	202	181	42	16	26	—
Bács-Kiskun	338	319	157	162	19	5	14	5
Békés	1 424	1 388	640	748	36	—	36	7
Borsod	1 153	1 121	539	582	32	—	32	265
Csongrád	734	697	241	456	37	9	28	24
Fejér	608	589	236	353	19	10	9	—
Győr-Sopron	642	627	266	361	15	—	15	6
Hajdú-Bihar	1 643	1 465	740	725	178	81	97	35
Heves	658	601	248	353	57	25	32	19
Komárom	427	414	189	225	13	6	7	2
Nógrád	614	604	297	307	10	—	10	—
Pest	4 732	4 322	1 975	2 347	410	168	242	218
Somogy	1 594	1 580	639	941	14	—	14	235
Szabolcs-Szatmár	1 911	1 805	854	951	106	—	106	120
Szolnok	715	690	307	383	25	—	25	15
Tolna	541	529	223	306	12	11	1	—
Vas	223	220	174	46	3	—	3	13
Veszprém	481	452	198	254	29	16	13	17
Zala	681	652	268	384	29	11	18	5
Összesen	19 544	18 458	8393	10 065	1086	358	728	1004

Továbbtanulók száma 1979. évben

II. táblázat

Megyék	Középiskolások					Főiskola és egyetem							
	Összes tovább-tanulók	nappali	esti	levelezői	összesen	nappali	esti	levelezői	összesen	Marxista közép	egyetem	összesen	Gyógy-masszór
Baranya													
Bács-Kiskun													
Békés	1	1			1								
Borsod	1					1			1				
Csongrád													
Fejér													
Győr-Sopron	1									1		1	
Hajdú-Bihar	4	3			3	1			1				
Heves													
Komárom	2	1			1	1			1				
Nógrád													
Somogy													
Szabolcs-Szatmár													
Szolnok													
Tolna													
Vas	7 (általános iskolás)												
Veszprém	3	1			1	2			2				
Zala													
Budapest, Pest	40	17	5	4	26	6			6	2	6	8	9
Összesen	52	23	5	4	32	11			11	3	6	9	9

KISS JÁNOS

TÖRÖDJÜNK TÖBBET EGÉSZSÉGÜNKKEL!

A szivárványhártya-gyulladás

A szivárványhártya-gyulladás vagy iritis nem tartozik a ritka szembetegségek közé. A szaruhártya-gyulladásokkal együtt járó iris izgalom önállóan is jelentkezhet, de legtöbbször a szemgolyó mélyebben fekvő területei is érintettek. Szerencsére az antibiotikumokkal történő kezelés bevezetése óta az egész szemgolyót súlyosan érintő nagyfokú gyulladással, a panophthalmitisszel csak igen ritkán találkozunk.

Az iritisek okai nagyon változatos képet mutatnak. Kis-mértékű, de sokszor krónikus gyulladással, vagy inkább csak iris izgalommal járnak egyes reumás, ízületi betegségek. Máskor a gyulladás közvetlenül áttérjed a corneáról a szivárványhártyára. Itt említem meg, hogy a szemgolyó külső rétegét alkotó inhártya gyulladása is ráterjedhet az irisre, de ez a kórkép igen ritka. Az inhártyagyulladások inkább reumás betegségek kísérői. Az iritis nem egyszer csatlakozik gócos, tüszős mandulagyulladásához, néha ezt csak követi, de más gócos gyulladásokat is kísérhet. Gennyes iritis, más gennyes gyulladásokhoz hasonlóan többnyire a diabeteses egyéneken fordul elő.

TBC-hez és lueshez is társulhat iritis.

Tünetek és következmények

A tünetek néha csekélyek, máskor erős fénykerülés, könnyezés, fájdalom jelentkezik. Az iritis olykor együtt jár a szivárványhártya folytatásában levő sugártest és sugárnyúlvány gyulladásával. Ilyenkor vérbőség és az iritis megdúzzadása lép fel, emiatt a pupilla szűkülése alakul ki. A csarnokban savós vagy gennyes váladék jelenik meg, a szivárványhártya szélén fibrin csapódik ki, amely azt a lencséhez tapasztja. Ennek következtében megromlik a csarnokvíz áramlásának egyensúlya és secunder glaucoma alakul ki. Ezen okok lencseborúságot, további sérülések pedig üvegtesti homályokat, súlyos esetben ideghártya leválást idézhetnek elő.

Gyógyítás

Az iritis az előzőekben leírtak miatt mindig súlyos betegségnek számít, ezért nem szabad késlekedni a kezeléssel. A pupillát ki kell tágítani. Ezzel csökkenteni lehet a vérbőséget

és a lenövéseket. A kóroktól függően antibiotikus, TBC-ellenes stb. kezelést kell kezdeni. Ha a szaruhártya nem vesz részt a folyamatban, kortizon is alkalmazható. A cornea átszűrásával nagyobb mennyiségű váladék vagy genny lebecsájtása oldható meg. A lenövések műtéti eljárással is csökkenthetők.

A megelőzés terén legfontosabb a higiénés szabályok megtartása és a tünetek jelentkezése esetén a szakorvos minél sürgősebb felkeresése, mivel csak így lehet megelőzni a késői súlyos szövődményeket.

Jelentkezés gyógymasszőr- képző tanfolyamra

Az 1980/81. évi gyógymasszőrképző tanfolyamra 1980. március 15-ig lehet jelentkezni szövetségünk budapesti székházában (XIV., Május 1. út 47.) Szemerédi István szakmai csoportvezetőnél.

Olyan vak és gyengénlátó fiatalok jelentkezését várjuk, akik érettségiztek vagy az általános iskola nyolc osztályát jó eredménnyel elvégezték. Azoknak a számára, akik a síkírást nem látják, a Braille-írás ismerete kötelező.

Jelentkezési lapot is Szemerédi István szakmai csoportvezetőnél lehet igényelni.

NE KÖZLEKEDJ FEHÉR BOT NÉLKÜL!

BACSIK LÁSZLÓ

MAGNÓSOKNAK— —MAGNÓRÓL

Egy hónappal ezelőtt a hangrögzítés történetéről írva eljutottam ahhoz a fejlődési lehetőséghez, amelyet elektrotechnikai tárgyú felfedezések jelentettek. Ismertettem a mikrofon és a hangszóró felfedezését és működési elvét.

Már többször esett szó arról, hogy a levegő állapotváltozása — ami a hang — közvetlenül nem rögzíthető, ha tehát hangot akarunk felvenni, át kell alakítani más, rögzíthető jelenséggé.

A legutóbb ismertetett mikrofon elektromos jelenséggé alakítja át a hangot, mégpedig ugyanolyan lefolyásúvá. Vagyis, ha a mikrofont egy másodperc alatt 440-szer sűrűsödőrítkülő levegő, normál zenei „A” hang működteti, a mikrofon kivezető kábele között a feszültség polaritása 440-szer megcserélődik. Ezen jelenség felfedezése egy másik találmánnyal együtt hozta a hangtechnika és rögzítés máig tartó fejlődését. A mikrofon keltette feszültség igen kicsi, fel kell erősíteni, hogy hangszórót vagy lemezvágót lehessen vele működtetni. Ezt az elektroncsővel lehet megoldani. Hogyan is működik? Működése azon alapul, hogy az atommag körül keringő elektronok negatív töltésűek. Ezeket pozitív tárgyak vonzzák, negatív tárgyak taszítják. Bizonyos anyagok, például a cézium, ha hevítik őket könnyen kibocsájtanak elektronokat.

Az elektroncsőben elhelyeznek egy ilyen anyaggal bevont lemezt, amit elektromos árammal hevítenek. Tőle bizonyos távolságra egy másikat, amire a hevített lemezhez képest pozitív feszültséget kapcsolnak. Ez a pozitív lemez, aminek anód a neve, a negatív elektronokat magához vonzza, az elektroncsőben elektronáram indul meg az anód felé a negatív polaritású katódlemez felől. A csőben gyakorlatilag légüres tér van, hogy az elektronok áramlását a levegő atomjai ne akadályozzák. Helyezünk egy elég ritka rácsot a két lemez közé,

ami a katódhoz van közelebb. Ha erre negatív feszültséget kapcsolunk, az taszítani fogja magától az elektronokat, az anódot kevesebb elektron éri el, tehát az elektronáram csökkenni fog, sőt, ha elég nagy az a feszültség, hiába vonz a pozitív anód, a rács, mivel közelebb van az elektronok forrásához, taszító hatása révén megakadályozhatja, hogy az elektronok elhagyják a katódot. Az elektronáram leáll. Állítsunk elő egy alaphelyzetet, kapcsoljunk a rácsra akkora negatív feszültséget, hogy az elektronáram ne álljon le teljesen, vagyis a negatív rács csak az elektronok egy részét taszítsa vissza a katódba, jó részük így eljuthasson a rács nyílásain át az anódig, tehát valamennyi anódáram folyhasson a csőben. Kapcsoljuk a rácsra a mikrofon hangütemben váltakozó feszültségét. Amikor a mikrofon feszültsége negatív, ez hozzáadódik a rácsra eleve rákapcsolt feszültséghez, tehát az elektronok árama kisebb lesz. Amikor a mikrofon feszültsége pozitívvá válik, az eleve rácsra kapcsolt negatív feszültség taszító hatását csökkenti, tehát az alaphelyzethez képest nagyobb áramunk lesz.

Ha az „A” hang egy másodpercben 440-szer megváltoztatja a mikrofon keltette feszültség polaritását, az elektronokat a rács egy másodpercben ugyanennyiszor engedi hol jobban, hol kevésbé áramlani. Ha vizsgáljuk a jelenséget, észrevehetjük, hogy a rács feszültségének viszonylag kis változása az elektronok áramlását, az anódáramot jelentősen megváltoztatja. Az áramváltozást könnyűszerrel átalakíthatjuk feszültségváltozássá és észrevehetjük, hogy a mikrofon szolgáltatta feszültség így jelentősen felerősíthető, mintegy százszorosára is. Ilyen módon már különböző célokra felhasználható feszültséget kapunk, amely váltakozásának jellemzői megegyeznek a mikrofont működtető hangjelenség jellemzőivel.

(Folytatjuk)

VÁRADI PÉTERNÉ

Hogyan készül

a hangoskönyv?

Panni — Pálffy Lászlóné — már tizenhárom éve dolgozik szövetségünkben. A technika — és a nők! Így a közvélemény. Első pillantásra tényleg úgy tűnik, hogy amivel Panni foglalkozik nem tekinthető tipikusan női munkának, mégis amilyen szaktudással és lelkesedéssel végzi, az becsületére válnék férfi szakembernek is.

„1967-ben, amikor a szövetséghez jöttem dolgozni — kezdi a beszélgetést Pálffy Lászlóné — nagyon kezdetleges körülmények között készültek a hangoskönyvek.

A hangszalagra történő felolvasás történetének kezdetét az 1960-as évek elejétől számíthatjuk. A kezdet kezdetén, volt főtítkárnk dr. Körner György lakásán olvastak fel néhány művet a szövetség dolgozói és oda hívták meg Pápai Klára és Bánffy György színművészeket, akik társadalmi munkában vállalták a szép feladatot.

1964-től már szervezettebb formában készültek a hangoskönyvek. A Vakok Állami Intézetének Május 1. úti épületében két egymás melletti helyiségben rendezték be a stúdiót és a technikai szobát. Itt történt a felolvasás és a szalagmásolás is. Szövetségünk székháza 1973-ban új épületszárnyat kapott, egyebek között itt helyezték el a most már korszerű berendezésekkel felszerelt stúdiót, technikai és másolóhelyiségeket is. A tulajdonképpeni munka 1974 elején indult meg, akkor még segítő társamként itt dolgozott Ertl Sándorné, akit első sorban úgy ismernek a tagtársnők, mint a kézimunka szakkör vezetőjét. Jelenleg nyugdíjas, a stúdiót csak ritkán keresi fel, de a kézimunka szakkört odaadásal, lelkesedéssel tovább vezeti.

Stúdióink kezdetben orsós műveket készítettek, de fokozatosan kifejlesztettük a kazettákra történő másolást is; jelenleg mindkét eljárással készítünk

hangoskönyveket. Nemcsak a felolvasott alkotások száma, hanem a technikai minőség is jelentősen javult az elmúlt években. Tágult az olvasókör is, tagjaink életszínvonalának emelkedését tükrözi, hogy egyre többen vásárolhattak egyre jobb minőségű magnetofonkészüléket. Jelentékenyen szélesítette az olvasótábort a néhány évvel ezelőtt lebonyolított kedvezményes magnetofonvásárlási szövetségi akció.

Hogyan is készül a hangoskönyv?

Szövetségünk könyvkijelölő bizottsága negyedévenként összeül, hogy javaslatot tegyen különböző irodalmi alkotások felolvasására. Központi elnökségünk e javaslat alapján dönt afelől, hogy a gazdag választékból, mely művek kerüljenek hangszalagra. A felolvasók felkészülés céljából egy időre megkapják a könyveket, majd szigorú időrendbe állítva elkezdődik a stúdiómunka. A felolvasók többsége — mint sokan tudják — neves színművész; csaknem állandó munkatársunknak mondhatjuk Bodor Tibort és Komlós Róbertet.

A Műszaki Egyetem hallgatói társadalmi munkában olvasnak fel olyan műveket, melyek szakterületükhöz közel állnak. A felolvasó hangját úgynevezett anyagszalagra rögzítjük és egy későbbi időpontban készülnek erről a szalagos és kazettás másolatok. Az elkészült művek természetesen nem kerülnek azonnal a könyvtárba, előbb a társadalmi munkában dolgozó lehallgatók magnetofonjain szólnak meg és csak a hibák kijavítása és megfelelő korrekció után lajstromozzák őket. Az olvasók rendelkezésére jelenleg 829 mű áll; a könyvtár állományát 10 968 kazetta és 27 831 tekercs jelenti. A stúdió megindulásának évében körülbelül 240 órányi anyagot olvastak fel, míg 1979-ben már 1040-re emelkedett a felolvasási órák száma.

A hangoskönyvtár vezetője Gitta — Kovács Gusztávné — kitűnő munkatárs, ápolja a stúdióval kialakult kölcsönös jó kapcsolatot olvasóink örömeire és hasznára. A Magyar Rádió sokat segít stúdióinknak: a Kossuth brigád társadalmi munkában előadásokat, hangjátékokat rögzít anyagszalagjainkra. Berendezéseink karbantartási munkáit a Mechanikai Labor és a Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karának munkatársai, hallgatói társadalmi munkában látják el.”

Stúdióinkban kizárólag nők dolgoznak. Pálffy Lászlóné új segítő társakkal végzi felelősségteljes munkáját: Fodor Éva és Kubinyi Borbála hamar megismerkedett az érdekes munkával, hasznos és értékes munkatársak, szerteágazó feladataikat lelkiismeretesen és szeretettel végzik. Éva jelenleg mechanikai műszerészképző iskolába jár. A legtöbb gyakorlatot a felolvasással kapcsolatos munka igényli, ezt kezdetben kizárólag Pálffyfné látta el, ma már nyugodtan rábízhatja ezt is a lányokra. A stúdióban kitűnő a légkör, a három nő kitűnően megérti és segíti egymást. Munkájukkal hozzájárulnak ahhoz, hogy minél több vak és gyengélátó sorstárs részesüljön a hangoskönyvek révén életre kelő irodalmi élményből.

VÁNDOR TAMÁS

Az 1979. évi versenyek értékelése

1979-ben a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége meghirdette és megrendezte hagyományos versenyeit és pályázatait. A szavalóverseny és az irodalmi pályázatot a „Gyermekek Nemzetközi Éve” jegyében kívántuk megrendezni.

A vetélkedők lebonyolítása lehetőséget ad arra, hogy az eredmények közlésén kívül bizonyos következtetéseket vonjunk le. 1979. november 12-én bonyolítottuk le a Zenei Szakosztály által meghirdetett zenei vetélkedőt. A zenekar tagjai teljes létszámmal beneveztek a versenyre. Több hónapos szorgalmas előkészülettel indultak Zsolnay Ágoston karnagy irányításával.

A zsűriben helyet foglaltak Peskó György karnagy és Németh Tamás zongoratanár. A zsűri elnöki tisztére a Népművelési Intézet munkatársát, Pécsi István karnagyot kértük fel. A kis kamaracsoportokra osztott muzsikuskapcsolat tevékenységét a zsűri a következőkben értékelte:

1. díj 1600 Ft

Két magyar tánc a XVII. századból

Primarius: Erhart József hegedű.

Közreműködtek: Flamich Mária fuvola,
Szűcs Béla brácsa,
Keckés Vince nagybőgő.

2. díj 1200 Ft

Paul Peuerl: Két tánc

Primarius: Kirner Gusztáv hegedű.

Közreműködtek: Erhart József hegedű,
Kovács Oszkár nagybőgő.

3. díj 900 Ft

Mozart: Egy kis éji zene

Primarius: Erhart József hegedű.

Közreműködtek: Csizmadia Gyula hegedű,
Hajdú József harmonika,
Kovács Oszkár nagybőgő.

4. díj 800 Ft

Beethoven: Német tánc

Primarius: Kirner Gusztáv hegedű.

Közreműködtek: Kamarás Sándor hegedű,
Kovács János brácsa,
Flamich Mária fuvola,
Keckés Vince nagybőgő.

Pécsi István zsűri elnök méltatása szerint jól válogatták össze a kamarapartnereket, hiszen egy-egy zenekari tag több csoportban számot adhatott tudásáról. Véleménye szerint a ver-

senyzőkön érezni lehetett, hogy tevékenységükkel sajátmagukat is szórakoztatják. A komoly versenyhangulat nem fojtotta el a könnyedséget és a játékoságot.

1979. november 27-ére tűztük ki a Braille-írás- és -olvasásversenyt. A felhívást módosítottuk, mivel a kevés számú jelentkező miatt Braille-írásból vetélkedőt rendezni nem tudtunk.

A zsűri elnök posztját Holport Kálmán nyugdíjas korrektor látta el. A bíráló bizottság tagjai voltak Lakk István tanár és Molnár István lemezíró. A kis létszámú (öt fő jelentkező) csoporton belül a zsűri a következő díjakat osztotta ki:

1. díj 800 Ft Barna Mária,
2. díj 600 Ft Erhart Józsefné
3. díj 400 Ft Czövek Gizella.

Elgondolkoztató, hogy a versenyen összesen öten indultak. Nem tartom valószínűnek, hogy a szövetség tagjai között ne akadna olyan Braille-írást ismerő, aki hajlandó volna játékos formában összemérni tudását más tagtársakkal.

A versenyek bizonyos fokig tudást és felkészülést igényelnek, azonban nem szabad elfelejteni, hogy egyúttal a vetélkedők játékot is jelentenek. Reméljük, hogy a jövőben több izgatottan járkáló versenyzővel találkozunk a terem előtt.

*

Az 1979. december 13-án a szövetség székházában megtartott szavalóverseny kevés számú hallgatósága úgy érezte, hogy egy irodalmi pódium előadásán vesz részt. A zsűriben helyet foglalt Keszthelyi Tivadar, a Fáklya klub munkatársa, valamint Nyúl Győző irodalomtanár.

A versenyzők a kiírás alapján először a világirodalom egy szabadon választott gyermekversét adták elő, majd ezt követően egyéniségüknek megfelelő, szabadon választott verssel léptek zsűri elé.

Az erős mezőny komoly problémát okozott a zsűrinek, amely végül is a díjak odaítélésében a következőképpen határozott:

1. díj 400 Ft Király Margit

Az előadott művek:

Weöres Sándor: Az éjszaka csodái

Baranyi Ferenc: Fogadom

2. díj 300 Ft Milos Ferenc

Az előadott művek:

József Attila: Mama

József Attila: Nyár

3. díj 150 Ft Turánszky Lászlóné

Az előadott művek:

Szabó Lőrinc: Lóci óriás lesz

Váczi Mihály: Te bolond

150 Ft Erhart Józsefné

Az előadott művek:

Vörösmarty Mihály: Petike

Simon István: Buchenwaldi rapszódia

(Valamennyien budapesti lakosok.)

A bíráló bizottság sajnálattal állapította meg, hogy a vidéki sorstársak nem vettek részt a vetélkedőn.

A versenyt a szövetség országos szinten szeretné megrendezni, ezért a jövőben a vidéki tagtársak jelentkezését és részvételét is kérjük. Megfelelő számú jelentkező esetén megyei szervezeteink elődöntőket is rendezhetnek, innen a legjobb szereplők juthatnának az országos döntőbe.

*

Az irodalmi pályázattal röviden kívánok foglalkozni, mivel ennek értékelésére és méltatására Nyúl Győző tanárt kértük fel, aki az Irodalmi Értesítőben jelentkezik ezzel a témával.

A pályázatra öt novella érkezett be. A pályaművek értékelésére Hegedűs Géza és Molnár Gábor írókat, valamint az Irodalmi Értesítő szerkesztőjét, Pétersz László irodalomtanárt kértük fel.

A beérkezett művek értékelése a véleményező-k pontozása alapján:

1. díj 800 Ft „Zsinike” jelige

A mű címe: Jó ha sótlan a leves...

Szerző: Nagy Istvánné, Nagykanizsa

2. díj 500 Ft „Víz” jelige

A mű címe: Egy mai Máté evangélista

Szerző: Ihász-Kovács Éva, Galgahévíz

500 Ft „Így is lehet...” jelige

A mű címe: Ruraru

Szerző: Szonda Klára, Debrecen

3. díj 300 Ft „XX. szd.” jelige

A mű címe: Magdolna, avagy a modern bűnbánat

Szerző: Varga Katalin, Budapest

A jövőben az irodalmi pályázatot versekkel is kívánjuk bővíteni, gazdagítani, erről lapunkban megfelelő időben tájékoztatást adunk.

*

1980-ban megrendezzük a kultúrsoportok közötti országos vetélkedőt, valamint pályázatot akarunk hirdetni egyéb műfajban is (színdarab, jelenetek).

Szeretnénk felkutatni azokat a tehetséges sorstársakat, akiket további irodalmi, művészi tevékenységre lehet inspirálni.

ESEMÉNYNAPTÁR

**1980. április 3-án, csütörtökön
délután 5 órakor**

Ünnepség hazánk felszabadulási évfordulójának tiszteletére.

Az ünnepi műsorban közreműködik a Homérosz kórus és a szövetség zenekara.

Április 20-án vasárnap délután 4 órakor

Vak szerzők művei.

A Pasztorek Mihály Színjátszócsoport irodalmi műsora.

VÁNDOR TAMÁS

LEGENDA ÉS VALÓSÁG KIRÁNDULÁS SZOVJET KÖZÉP-ÁZSIÁBAN

II. rész

Szamarkand, a legendák városa

Egy mohamedán legenda szerint Kuszam, Mohamed próféta unokaöccse Szamarkandban harcolt a hitetlenek ellen, amikor ellenségei imádkozás közben levágták a fejét. Kuszam azonban nem halt meg; fejét hóna alá vette és leszállt abba a mély kútba, ahol most a sírja van. Kuszam sírja a közép-ázsiai mohamedánok szent zarándokhelyévé vált.

Amikor a középkor folyamán a török rabló-támadások veszélyeztették a szent zarándoklatra Mekkába tartó karavánokat, a Kuszam szamarkandi sírjához tett zarándokút egyenértékű volt a nagy mekkai zarándoklattal. Kuszam sírja köré temetkeztek csodálatos, kupolás mauzóleumokba az uralkodó családok tagjai, kialakítva a világon egyedülálló mohamedán síremlékrendszert, a Sahi-Zinda-t. Magyar fordítása — Kuszam legendájáról — az „élő uralkodó”.

A síremlékekhez az útról lépcsősor vezet fel, idegenvezetőnk kérésére mindannyian megszámtuk a lépcsőket. Ha igazhitű, azaz mohamedán elvettette a lépcsők számát és a valóságos 36 foknál kevesebbet, vagy többet számolt, azt jelentette, hogy bűnös és vezekelnie kellett. A magyar turisták számára is nehéz volt a számlás, hiszen a keskeny lépcsősoron állandóan turisták százai igyekeznek meggyőződni lelkük tisztaságáról.

Szamarkand, a több mint 2500 éves ősi város a Zeravsan folyó völgyében fekszik. A várost ostromolták Nagy Sándor hadai, pusztították arab hódítók és felégették Dzsingisz kán hordái is. A város piacain évszázadokon át gazdát cseréltek a Kinából hozott selymek, az indiai kereskedők fűszerei és az arab kereskedők áruai. Felvirágzása akkor következett be, amikor a „világhódító” Timur Lenk (a sánta Timur, 1336—1405) közel tucatnyi meghódított országból álló birodalma székhelyévé tette.

Timur Lenk a leigázott országokból közel 150 ezer kézművest és mesterembert hurcoltatott

Szamarkandba, és monumentális építkezésekkel biztosította emléke és neve fennmaradását.

Sétánkat az óváros főterén, a Regisztánon kezdtük. A tér a város közepén, a főútvonalak kereszteződésében alakult ki. Évszázadokkal ezelőtt itt hirdették ki a törvényeket, itt voltak a nyilvános kivégzések és a bazar is. A téren építették fel a mohamedán világ három leghíresebb medreszét (papneveldejét). A medresze alaprajzát illetően négyzetes, zárt udvart befogadó emeletes épület, íves főbejárata mindkét oldalát egy-egy henger alakú minaret díszíti. A minaretekből hívták a műezinek (éneklők) a világ négy tája felé fordulva naponta ötször imára az igazhitűeket. A három medresze méreteire jellemző, hogy egyiküknek, az Ulugh Bég medresszé-nek 12,5 méter magas főkapuját szegélyező minaretek 33 méter magasságban törnek az ég felé. A medreszék belseje egyetlen, hatalmas keleti szőnyeg hatását keltik. Mivel a mohamedán vallás tiltotta az élőlények ábrázolását, a falak díszítő elemei geometriai ábrákból, a Koránból vett díszes idézetekből alakították ki.

A főtérről folytattuk sétánkat a Bibi-hanum mecset fenséges romjaihoz. A legenda szerint Timur Lenk felesége, a csodálatos szépségű Bibi-hanum tiszteletére kezdte el építtetni Közép-Ázsia legnagyobb mecsetét. Az építész elbűvölte az asszony szépsége és csak egy csókjáért volt hajlandó tovább folytatni az építkezést. Timur Lenk haragja elől ugyan elszökött a mester, de az eset miatt rendelte el Timur az asszonyok részére a fátyol viselését, nehogy szépségük mást megigézzen férjükön kívül.

A mecsetet 1887-ben egy földrengés megrongálta, azonban ma is csodálatba ejti a turistákat a 100×140 méter alapterületen emelt, 37 méter magas mecsetépület. Turistacsoportunk nő tagjai — a férfiak derűs biztatásától kísérvé — szorgalmasan bújtak át az udvaron álló márvány korántartó alatt: a babona szerint az itt átbújó nő rövidesen egészséges fiúgyermeknek ad életet.

A városban járva a külföldi és hazai turisták útjukat Timur Lenk síremlékénél, a Gur-Emirnél („az Emir sirja”) fejezik be, „leróva kegyeletüket” a világhódítóknak.

Timur Lenket az alapjainál 15 méteres átmérőjű és 12,5 méter magasságú mauzóleum alatti sírboltban, egy nefrit kőtomb alatt helyezték örök nyugalomra. A köre nagyravágyó utódai arab írással felvésették: Timur és

Dzsingisz kán közös őstől származott. Mindez persze csak Timur hírnevét kívánta emelni, valóságos alapja nincsen. A nefrit sírkövön repedés látható: egy legenda szerint a perzsa Nádír sah kettéhasította a követ, hogy Timur dicsőségét ezzel kisebbítse.

Timur Lenk dicsősége és emléke önmagáért beszél. Kegyetlen, véres hadjáratai felkerültek a világtörténelem lapjaira, azonban uralkodása és utódai alatt Szamarkand a mohamedán világ szellemi központja lett. Említést érdemel, hogy amíg Európában az egyházi reakció százszámra pusztította a tudósokat, 1429-ben Timur unokája, Ulugh Bég csillagvizsgálót építtetett Szamarkandban és uralkodó létére a középkor egyik legnevesebb csillagásza lett.

A mai Szamarkand szovjet Üzbegisztán egyik idegenforgalmi centruma. A világhírű műemlékek közelében épített modern nyolc emeletes szállodák, éttermek és színházak megfelelnek annak, hogy a Szovjetunóiba látogató külföldi államfők és kormánydelegációk útjainak egyik állandó állomása legyen Szamarkand.

A városnak ma körülbelül 300 ezer lakosa van, Taskent után a köztársaság legjelentősebb ipari centruma. Turistacsoportunk a városban járva magyar vonatkozású emlékekkel is találkozott: az I. világháború alatt a városban több százezer hadifogoly volt. Amikor a Vörös Hadsereg elfoglalta a várost több ezer magyar csatlakozott a bolsevikokhoz és végigharcolta a polgárháború éveit a bokharai emir csapatai és a közép-ázsiai banditák ellen, a szovjethatalom oldalán.

Szamarkandot a középkori utazók virágzó városként írták le. Lakói ma is büszkék arra, hogy a város környékén, a Zeravsan folyó völgyében a legnagyobb szárazság idején is virágzik minden ültetvény és zöldel minden liget. Ez annak az eredménye, hogy a szovjet szakemberek a folyó teljes vízkészletét öntözésre használják fel. Csodálatos látvány volt csoportunk tagjai részére, amikor a Taskent—Szamarkand közötti egyórás repülőút során először csak a sivatagot láttuk, majd a repülőgép ereszkedésekor feltűntek a zöldelő ligetek és a város.

Három napos szamarkandi tartózkodásunk azonban gyorsan végetért. Kora reggel az Inturiszt Szálló éttermében fogyasztottuk el hagyományos üzbég reggelinket, a birkahúsból készült, ízletes saslikot; a non-t, a kerek, lán-gosra emlékeztető lepénykenyeret és a zöld teát. Reggeli után autóbusszal mentünk a repülőtérre, hogy nemsokára gépünk alatt eltűnjön Szamarkand zöldelő ligeteivel.

(Folytatjuk: III. rész: Bokhara, a Szent Város)

RÁCZ J. ZOLTÁN

QUO VADIS?

Péli Tamásnak

Körbe-körbe jár a gondolat.
Szó, szót követ.
Honnan — Hová?

Vagy úgy, szóval próféták vagyunk!
Jól meggondolta, kedves mester?

Mit remél?
Hogy a kertitörpéktől díszlő,
Önálltatáson felhízalt,
„tisztes” közészerűség majd befogadja?

De kedves mester!

Majd halála után uram, az más.
Versengve bizonygatják, hogy ők,
kezdettől fogva egyengették az útját.
Önnek már nem lesz módja közbeszólni
és a művek, csak díszletei egy újabb csalásnak.

Hát ennyit erről!

Kelet ősi Istenei, melyek időtlen
messzeségből tekintenek ránk, vásznairól,
nem válaszolnak uram.

A város zaja elnyomja a tiszta gondolatot,
a szándékot elfedi a szó.

A kábelek fogságában, mint a karácsonyi gyermek
didereg az élet.

Mi lesz a világgal?

Hát halljuk a szót, elejétől végig.

Hozz megváltást, vagy mondd hogy nincs remény!

Hát gondolja meg a dolgot, kedves mester!

Vagy fusson el innen, ahol ezer évig
csak a barmoknak nőtt a dús legelő.

innen-onnan

Némely országban érdekes általános iskolai elemi fokú iskolatípussal kísérleteznek. Általános törekvés a látásmaradvány optimális kihasználása és ebben az iskolatípusban épp ezt próbálják kihasználni. Minthogy a látásmaradvány kevesebb, mint a gyengénlátás, a tanulókat megtanítják a Braille-írásra. Viszont tanítják őket „látni” is, hogy a látásmaradványukat is értékesíteni tudják.

*

S. O. S.

WHO (Egészségügyi Világszervezet) becslése szerint kb. 40 millió látásfogyatékos él a földön és számuk az ezredfordulóra valószínűleg megduplázódik, ha valami komoly intézkedés nem történik.

Érdekes jelenség, hogy az életkor kitolódása következté-

ben a fejlett országokban is emelkedik a vakok száma. A szürkehályog, a zöldhályog és a diabetes szedi áldozatait. Sok szülő nem veszi komolyan, ha gyermeke kancsal, pedig ez nem kozmetikai hiba, hanem hatéves koron túl már nem korrigálható, látáscsökkenést idéz elő.

Az elmaradt országokban pedig a trachoma, onchocercosis, xerophthalmia és különböző fertőzések idéznek elő vakságot. A WHO becslése szerint a vakok háromnegyed része meggyógyítható vagy megvakulásuk megelőzhető. Helyesen járt el a WCWB sao pauloi közgyűlése, amikor létrehozta a vakság megelőzésének nemzetközi bizottságát, amelyhez már ötvenöt nemzeti tagozat csatlakozott. Nálunk is meg kellene szervezni a nemzeti bizottságot különös tekintettel arra, hogy az ENSZ közgyűlési határozata az 1981-es évet a Rokkantak Nemzetközi Événé deklarálta. Ezzel is hozzájárulhatnánk az ENSZ

közgyűlési határozatának végrehajtásához.

*

Az IFB (Vakok Nemzetközi Szövetsége) EAC (Európai Területi Bizottság) 1979. november havában Strassburgban ülést tartott. Az ülésen megjelent dr. Alfons Sonntag az IFB elnöke, valamint André Nicole a WCWB (Vakok Jóléti Világszervezete) ERC (Európai Regionális Bizottság) elnöke. A két nemzetközi szervezet európai bizottságai foglalkoztak az együttműködés lehetőségeinek szélesítésével. Az EAC azért tartotta az értekezletet Strassburgban, mert felvette a kapcsolatot a városban működő Európa Parlamenttel és megbeszéléseket folytatott a Parlament szociális ügyekkel foglalkozó funkcionáriusaival.

Az EAC pozitívan értékelt a látási fogyatékos egyetemi és főiskolai hallgatók első nemzetközi találkozóját, amelyről már külön beszámoltunk.

1979-ben Marburg am/Lahn-ban (NSZK) ünnepélyes keretek között emlékeztek meg a marburgi hangoskönyvtár fennállásának 25. évfordulójáról. Az ünnepélyen Hessen tartomány egyik minisztere és a szövetségi kormány egyik államtitkára vett részt.

Először az USA-ban kezdtek a vakok részére irodalmi és tudományos műveket hanglez-

re felvenni, majd később, amikor feltalálták a hosszanjátszó lemezt, erre rögzítették a műveket. További fejlődést jelentett a magnetofon szalagra való felvétel. Eleinte orsós, később kazettás magnetofont alkalmaztak. A marburgi hangoskönyvtár után az NSZK-ban több hangoskönyvtárat alapítottak.

Az ünnepélyen az előadók hangsúlyozták, hogy fokozni kell a hangoskönyvtárak közötti együttműködést és jelentős mértékben emelni kell a hangos könyvek számát. Különösen hasznos lenne a német nyelvű

hangoskönyvtárak nemzetközi kooperációja és szakosítása, mert ezzel is emelni lehetne a hangos könyvek számát.

*

A nemzetközi vakügyi irodalomban egyre több cikk jelenik meg a vakok mozgásképzéséről, a hosszú fehér bot használatáról. Mozgástanfolyamokat szerveznek az NDK-ban, az NSZK-ban, Franciaországban, Angliában és a Skandináv államokban.

A VAKOK ÉS GYENGELÁTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

FŐSZERKESZTŐ: DR. VAS TIBOR ELNÖK

FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR

SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN

MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

80 1415 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor igazgató

